

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ПРАВА
ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

*Кафедра міжнародних
відносин і політичного менеджменту*

Кравчук Олександр Сергійович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

“СПІЛЬНА ТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС ТА УКРАЇНА”

Спеціальність: 292 “Міжнародні економічні відносини”

Допускається до захисту

Протокол № _____

від _____

завідувач кафедри
міжнародних відносин
і політичного
менеджменту

д.н.держ.упр.,доц.,

Вікторія ЗАГУРСЬКА-АНТОНІЮК

(підпис)

Науковий керівник

Д.н.д.у., доц. Ксендзук В.В.

(підпис)

Рецензент

К.е.н., доц. Грабучк І.Л.

(підпис)

**Житомир
2024**

Я, Кравчук Олександр Сергійович, цим засвідчую, що представлена до захисту магістерська робота виконана на основі власних наукових досліджень. Текст не містить доробку інших дослідників без відповідних посилань на їх праці.

Я попереджений про те, що буду недопущений до захисту, а в разі отримання диплому – буду позбавлений його відповідно до чинного законодавства України.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ СПІЛЬНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС.....	6
1.1. Поняття, принципи та інструменти спільної торговельної політики ЄС ...	6
1.2. Організаційно-інституційне забезпечення та нормативно-правова база спільної торговельної політики ЄС	11
1.3. Законодавче регулювання співробітництва України та країн ЄС в сфері торгівлі.....	16
РОЗДІЛ 2. СТАН МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В КРАЇНАХ ЄС ТА В УКРАЇНІ	26
2.1. Аналіз стану торгівлі товарами та послугами на внутрішньому ринку ЄС.....	26
2.2. Аналіз структури та динаміки торговельних відносин між Україною та ЄС	38
2.3. Оцінка стану виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС	49
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СПІЛЬНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС В УКРАЇНІ	60
3.1. Проблеми імплементації принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні	60
3.2. Стратегічні напрями розвитку зовнішньої торгівлі України в контексті євроінтеграції.....	65
3.3. Перспективи удосконалення спільної торговельної політики ЄС.....	72
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	79
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

У сучасному світі глобалізація та інтеграція є важливими факторами, що впливають на економічний розвиток країн та регіонів. Один з яскравих прикладів такої інтеграції можна вважати Європейський Союз (ЄС), що став силою, що формує не лише економічну, а й політичну архітектуру Європи. Стратегічно важливим аспектом функціонування ЄС є його торговельна політика, яка спрямована на забезпечення вільної та справедливої торгівлі між країнами-членами, а також на розвиток та підтримку економічних відносин з іншими державами.

Сучасний світ відзначається стрімкими змінами в економічній та політичній сферах, викликаними в першу чергу глобалізацією та інтеграційними процесами. У цьому контексті велике значення набувають торговельні відносини між державами та регіонами, зокрема співпраця між Україною та Європейським Союзом. Обґрунтовуючи актуальність теми, слід звернути увагу на важливість економічної інтеграції та співробітництва для стабільного розвитку країн.

Особливо актуальним є питання економічної інтеграції України з ЄС у контексті Угоди про асоціацію, яка відкриває нові можливості для українських підприємств та споживачів. Ця угода не лише сприяє зростанню торгівлі та інвестицій, але й допомагає впроваджувати європейські стандарти та регуляції, що підвищує конкурентоспроможність українських товарів і послуг на міжнародному ринку.

На додаток, нинішні глобальні виклики, такі як пандемія COVID-19, зміни клімату та геополітична напруженість, підкреслюють необхідність тіснішого економічного співробітництва та обміну досвідом між країнами. В умовах нестабільності світової економіки, інтеграція України до європейських ринків може стати ключовим фактором для забезпечення економічної стабільності та зростання.

Також слід врахувати вплив сучасних технологій та цифрової трансформації на економічні процеси. Інтеграція до європейського цифрового

ринку відкриває нові перспективи для розвитку інновацій та залучення інвестицій в українську економіку.

Таким чином, дослідження питання економічної інтеграції України з ЄС має не лише теоретичне, але й практичне значення, оскільки його результати можуть сприяти виробленню ефективних стратегій для подальшого розвитку торговельних відносин та економічного зростання в умовах глобальних викликів.

Загальна мета даної роботи полягає у дослідженні та аналізі спільної торговельної політики ЄС та її впливу на Україну. Для досягнення цієї мети виставлені наступні завдання:

- Проаналізувати теоретичні та правові аспекти спільної торговельної політики ЄС;
- Вивчити стан міжнародних торговельних відносин в країнах ЄС та в Україні;
- Дослідити проблеми та перспективи імплементації принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні.

Об'єктом дослідження — спільна торговельна політика ЄС та торговельні відносини між Україною та країнами-членами Союзу.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти торговельної політики ЄС, які стосуються митних тарифів, торговельних угод та інших інструментів, які впливають на торговельні потоки та економічний розвиток країн ЄС.

Методи дослідження. В ході написання бакалаврської роботи використано такі методи дослідження, як: аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення, методи економічного аналізу та графічного відображення інформації.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновку, списку використаної літератури (43 джерел) та додатків. Основний зміст роботи викладено на 85 сторінках. Робота містить 4 таблиці та 9 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ СПІЛЬНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

1.1. Поняття, принципи та інструменти спільної торговельної політики ЄС

Торговельна політика - це система стратегій, заходів та правил, які визначаються країною або групою країн для регулювання зовнішньої торгівлі з метою захисту власних економічних інтересів та сприяння зростанню та розвитку економіки в цілому. Вона включає в себе різноманітні політичні, економічні та правові заходи, спрямовані на контроль і регулювання таких речей як експорт, імпорт, різних тарифів, мит, торговельних угод та інших аспектів зовнішньої торгівлі. [18] Торговельна політика використовується для забезпечення конкурентних переваг в міжнародному ринковому середовищі, захисту від недобросовісної конкуренції, сприяння розвитку внутрішнього виробництва та стимулювання експорту товарів і послуг. В контексті спільної торговельної політики Європейського Союзу та України, ці заходи спрямовані на зміцнення та розвиток торговельних відносин між цими двома сторонами, а також на підтримку економічного зростання та інтеграції України у європейський ринок. [4]

Поняття та сутність торговельної політики можна собі уявити як комплекс стратегій, заходів і регуляцій, які країна використовує для управління своєю зовнішньою торгівлею з метою захисту усіх економічних інтересів та сприяння економічному розвитку.

Основні аспекти поняття та сутності торговельної політики включають:
[18]

- **Регулювання торгівлі:** Охоплює встановлення правил і умов для ввезення і вивезення товарів та послуг через митні кордони країни. Це може включати встановлення митних тарифів, квот, вимог щодо якості та стандартів, а також інших обмежень.

- **Торговельні відносини:** Торговельна політика також охоплює встановлення та підтримку відносин з іншими країнами та міжнародними організаціями. Це може включати укладення та управління торговельними угодами, встановлення та підтримку торговельних блоків, таких як митні союзи або зони вільної торгівлі.
- **Захист від недобросовісної конкуренції:** Торговельна політика включає в себе заходи для захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції з зовнішніх ринків, таких як введення антидемпінгових заходів, контроль за субсидіями, встановлення правил про походження товарів тощо.
- **Підтримка експорту:** Це включає в себе заходи для сприяння експорту товарів та послуг, такі як фінансова підтримка, стимулювання інновацій, рекламні та маркетингові ініціативи, а також сприяння доступу до зовнішніх ринків.
- **Промоція економічного розвитку:** Одним із головних завдань торговельної політики є стимулювання економічного розвитку та зростання шляхом регулювання зовнішньої торгівлі, створення умов для приваблення інвестицій та технологій, а також сприяння розвитку конкурентоспроможних галузей економіки.

У цілому можна сказати, що торговельна політика є важливим інструментом економічного управління країни, який впливає на її міжнародні відносини, конкурентоспроможність та економічний розвиток.

Роль та значення торговельної політики для міжнародних відносин та економіки країн є надзвичайно важливими. Торговельна політика може бути використана для стимулювання економічного зростання та стабільності шляхом регулювання торгівлі товарами та послугами, контролю імпорту та експорту, а також захисту внутрішнього ринку від зовнішніх загроз. [17]

Торговельна політика дозволяє різним країнам встановлювати та підтримувати взаємовигідні торговельні відносини з між собою, що сприяє міжнародній співпраці, дипломатичним зв'язкам та загальному міжнародному

порозумінню.

Шляхом зменшення торгових бар'єрів та створення умов для вільної конкуренції, торговельна політика сприяє розвитку новітніх технологій, підвищенню якості товарів і послуг, а також стимулює ефективне використання ресурсів.

Ефективна торговельна політика може сприяти розвитку менш розвинених країн шляхом збільшення доступу до міжнародних ринків, залучення іноземних інвестицій та технологій, а також підтримки виробництва та експорту сировини та інших товарів.

Торговельна політика Європейського Союзу (ЄС) пройшла декілька етапів становлення та розвитку: [27]

1. **Початок торговельної інтеграції (1950-1960 роки):** Торговельна політика ЄС сформувалася на початку 1950-х років разом із створенням Європейського вугільного та сталевого співтовариства (ЄВСС), що виникло з Маршаллівського плану. Це був перший крок до торговельної інтеграції в Європі, що мав на меті сприяти мирному співробітництву та економічному розвитку.
2. **Розширення та консолідація (1960-1970 роки):** У цей період ЄС розширювався, приєднуючи нові країни-члени та розширюючи свої торговельні відносини. Також протягом цього часу були укладені перші торговельні угоди з іншими країнами та регіонами.
3. **Створення одного ринку (1980-1990 роки):** Одним із ключових досягнень торговельної політики ЄС в цей період було створення Європейського одного ринку, що сприяло вільній торгівлі товарами, послугами, капіталом та людьми між країнами-членами.
4. **Лібералізація та глобалізація (1990-2000 роки):** У цей період ЄС активно працював над лібералізацією торгівлі та укладав торговельні угоди з іншими регіонами світу. Також відбувалися процеси глобалізації, що сприяли зростанню обсягів міжнародної торгівлі.
5. **Розвиток нових стратегій (2000-нині):** У сучасному періоді

торговельна політика ЄС стикається з новими викликами, такими як цифрова торгівля, зміни клімату та зростання протекціонізму. ЄС активно працює над розробкою нових стратегій та торговельних угод, які відповідали б сучасним викликам та сприяли б забезпеченню сталого економічного розвитку.

Принципи спільної торговельної політики (Common Commercial Policy, CCP) Європейського Союзу (ЄС) представляють собою принципи, на яких ґрунтується торговельна стратегія та діяльність ЄС на міжнародній арені. Ці принципи визначаються в Титулі II (статті 206-207) Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС).

Основні принципи CCP (Common Commercial Policy) включають: [8]

- **Єдність зовнішньої торговельної політики:** Цей принцип визначає, що ЄС веде одну єдину торговельну політику від імені всіх своїх членів. Це означає, що кожен член ЄС передає свої повноваження у сфері міжнародної торгівлі ЄС, що дає можливість укладати торговельні угоди та виступати на міжнародних форумах в одному ключі.
- **Ексклюзивне право на укладання торговельних угод:** Згідно з цим принципом, ЄС має ексклюзивне право укладати торговельні угоди з іншими країнами або міжнародними організаціями в певних сферах, таких як тарифи на товари та послуги.
- **Захист торговельних інтересів ЄС:** Цей принцип передбачає, що ЄС має право вживати заходів для захисту своїх торговельних інтересів, наприклад, застосовувати мита або антидемпінгові заходи.
- **Співпраця з іншими міжнародними організаціями:** ЄС співпрацює з іншими міжнародними організаціями, такими як Всесвітня торговельна організація (ВТО), для розвитку правил та норм, які регулюють міжнародну торгівлю.

Європейський Союз (ЄС) завжди використовував різноманітні інструменти для реалізації своєї торговельної політики. ЄС встановив митні тарифи на імпортовані товари з метою захисту внутрішнього ринку від

недобросовісної конкуренції з-за кордону або збереження певних галузей промисловості.

ЄС уклав різні торговельні угоди з іншими країнами та регіонами, такі як угоди про вільну торгівлю (ФТА), угоди про співробітництво та угоди про асоціацію. [4] Ці угоди сприяли збільшенню обсягів торгівлі та інвестицій, а також спільному економічному розвитку. Також ЄС вжив антидемпінгових заходи для захисту власних виробників від імпорту, який продається на знижених цінах, які завдають шкоду місцевій промисловості. До того ж ЄС приймає нормативно-правові акти, що регулюють торговельні відносини та процедури в межах внутрішнього ринку. Ці акти включають митні кодекси, правила про походження товарів, антидемпінгові та антисубсидійні правила тощо. ЄС встановив технічні стандарти та вимоги до якості та безпеки товарів, які імпортуються на внутрішній ринок, щоб захистити споживачів та забезпечити дотримання нормативних вимог. [30]

Ці інструменти спільно використовуються ЄС для забезпечення ефективної та справедливої реалізації його торговельної політики, яка сприяє економічному розвитку та конкурентоспроможності країн-членів.

Приклади конкретних заходів, вжитих ЄС для забезпечення своїх торговельних інтересів. [9]

1. Антидемпінгові заходи:

- ЄС встановлював антидемпінгові мита на імпортні товари, такі як сталеві вироби або сонячні панелі, коли вважав, що їхні ціни на світовому ринку були штучно знижені для завоювання ринку.

2. Заходи проти субсидій:

- ЄС застосовував заходи проти субсидій для захисту власних виробників від конкуренції з імпорту, який отримував значні державні субсидії, такі як сільське господарство або авіаційна промисловість.

3. Митні контрмери:

- У відповідь на торговельні обмеження або обтяжливі мита, які

налагаються іншими країнами, ЄС запровадив митні контрмери, що полягають у встановленні обмежень на ввезення товарів з цих країн.

4. Укладення торговельних угод:

- ЄС активно укладає торговельні угоди з іншими країнами та регіонами, спрямовані на збільшення обсягів торгівлі та інвестицій. Наприклад, угоди про вільну торгівлю з Канадою (CETA) та Японією (JEFTA).

5. Встановлення технічних бар'єрів:

- ЄС встановив технічні стандарти та вимоги до якості та безпеки імпортованих товарів, що зменшило конкурентність деяких іноземних виробників.

6. Захист інтелектуальної власності:

- ЄС вживає заходів для захисту прав інтелектуальної власності, таких як патенти, авторські права та товарні знаки, що допомагає захистити інтереси своїх виробників та інноваторів від недобросовісної конкуренції.

Ці заходи є лише декількома з численних прикладів того, як ЄС використовує свою торговельну політику для захисту своїх інтересів та підтримки своїх економічних суб'єктів на міжнародній арені.

1.2. Організаційно-інституційне забезпечення та нормативно-правова база спільної торговельної політики ЄС

Організаційно-інституційне забезпечення торговельної політики ЄС включає Європейську Комісію, Раду ЄС, Європейський Парламент та ЄСЗД. Нормативно-правова база складається з основних договорів ЄС, а також регулятивних актів та міжнародних торговельних угод. [4]

Європейська Комісія має значні повноваження та компетенції у сфері торговельної політики Європейського Союзу. Комісія має владу укладати торговельні угоди від імені ЄС з іншими країнами та регіонами. Після

укладення угод, Комісія має відповідальність за їх ратифікацію та виконання, а також за спостереження за дотриманням укладених зобов'язань. Комісія може запроваджувати антидемпінгові заходи, заходи проти субсидій та інші заходи захисту для захисту економічних інтересів ЄС. Комісія має компетенцію в сфері митних процедур та контролю за ввезенням та вивезенням товарів на територію усього ЄС. Комісія проводить консультації з різними зацікавленими сторонами, такими як країни-партнери, громадські організації та промисловість, для врахування їхніх думок та інтересів у формуванні торговельної політики. [30]

Роль Європейської Комісії у проведенні переговорів з третіми країнами та укладенні торговельних угод вельми значна та дуже визначальна. Комісія отримує мандат від Ради ЄС для проведення переговорів з третіми країнами або регіонами. Цей мандат визначає обсяг, цілі, пріоритети та параметри переговорів. [41]

На підставі мандату Комісія проводить переговори з представниками третіх країн або регіонів з метою укладення торговельних угод. Вона представляє інтереси всіх країн-членів ЄС у цих переговорах.

Комісія грає важливу роль у координації позицій між різними країнами-членами ЄС під час переговорів. Вона забезпечує консолідацію позицій та пошук компромісів, що відображають загальні інтереси ЄС. [32]

Комісія веде підготовчі роботи та сприяє укладенню торговельних угод, включаючи обговорення умов, узгодження тексту угоди та фіналізацію документів.

Після укладення угоди Комісія відповідає за ратифікацію та виконання угоди, а також за спостереження за дотриманням угодних зобов'язань.

Процес прийняття рішень Радою Європейського Союзу (Радою ЄС) щодо торговельної стратегії та угод включає в себе наступні етапи: [17]

1. **Підготовка та координація:** Європейська Комісія спільно з відповідними комітетами Ради ЄС розробляє пропозиції щодо торговельної стратегії та укладення торговельних угод. Це включає в

себе аналіз торговельних можливостей, визначення пріоритетів та обговорення з країнами-членами ЄС.

2. **Представлення пропозицій:** Комісія представляє свої пропозиції щодо торговельної стратегії та угод перед Радою ЄС. Це може відбуватися на засіданнях міністрів торгівлі країн-членів ЄС або на вищих рівнях засідань Ради.
3. **Обговорення та узгодження:** Після представлення пропозицій відбувається обговорення та узгодження позицій між представниками країн-членів ЄС. Це може включати дискусії, внесення поправок та пошук компромісів.
4. **Прийняття рішення:** Рада ЄС приймає рішення щодо торговельної стратегії та укладення торговельних угод. Це може відбуватися шляхом голосування або досягнення консенсусу між країнами-членами.
5. **Ратифікація та виконання:** Після прийняття рішення Радою ЄС торговельні угоди можуть підлягати ратифікації країнами-членами ЄС та/або проведенню внутрішніх процедур для їх виконання та введення в дію.

Рада Європейського Союзу (Рада ЄС) відіграє значну роль у формуванні та координації торговельних позицій. Вона приймає рішення з питань торгівлі, включаючи затвердження торговельних угод та стратегій. Її рішення відображають спільні позиції країн-членів ЄС і визначають загальну торговельну стратегію.

Рада ЄС забезпечує координацію позицій між країнами-членами ЄС з питань торгівлі. Вона служить таким собі форумом для обговорення і розробки спільних підходів до торговельних питань. [10]

Рада ЄС представляє торговельні інтереси ЄС на міжнародних форумах та переговорах, таких як Світова торговельна організація (СТО), де вона активно виступає за захист інтересів ЄС і веде переговори з іншими країнами.

Рада ЄС допомагає у визначенні стратегій та пріоритетів торговельної політики ЄС. Вона враховує інтереси різних галузей економіки та регіонів ЄС

для розробки комплексної торговельної стратегії.

Перед укладенням торговельної угоди, Європейська Комісія зазвичай здійснює консультації з Європейським Парламентом та його відповідними комітетами, щоб обговорити сам текст угоди та інші важливі питання. [39] Після укладення угоди, текст угоди подається на ратифікацію Європейському Парламенту, після чого парламент повинен висловити свою згоду або не згоду на ратифікацію шляхом голосування. Текст угоди може бути відправлений до відповідних комітетів Європейського Парламенту для розгляду та висловлення рекомендацій. Ці комітети можуть розглядати угоду з різних аспектів, включаючи економічні, соціальні та екологічні питання. Після розгляду у комітетах, угода повертається на пленарне засідання Європейського Парламенту для проведення остаточного голосування. Парламент може прийняти чи відхилити угоду. Якщо Європейський Парламент приймає рішення затвердити угоду, вона може бути ратифікована після цього відповідними національними органами країн-членів ЄС. [41]

У цілому, участь Європейського Парламенту у процесі ратифікації торговельних угод дозволяє забезпечити демократичну легітимізацію та широке представництво інтересів громадян Європейського Союзу в цьому важливому аспекті міжнародних відносин.

Роль Європейського Парламенту у забезпеченні демократичного контролю над торговельною політикою ЄС включає кілька важливих аспектів: [23]

1. **Легітимізація рішень:** Європейський Парламент, обраний громадянами ЄС, відіграє ключову роль у легітимізації рішень щодо торговельної політики. Посланці представляють інтереси громадян ЄС та виступають від їх імені при прийнятті важливих рішень.
2. **Політичний контроль:** Парламент має можливість впливати на формулювання та реалізацію торговельної політики через розгляд, обговорення та затвердження різних документів, у тому числі торговельних угод.

3. **Контроль за виконанням угод:** Парламент здійснює контроль за виконанням торговельних угод, перевіряючи, наскільки вони відповідають узгодженим цілям та принципам, і чи забезпечують вони вигоди для громадян ЄС.
4. **Громадська участь:** Парламент створює можливості для громадської участі у процесі формулювання та реалізації торговельної політики, наприклад, шляхом проведення слухань, консультацій та відкритих дебатів.
5. **Підзвітність:** Парламент вимагає від Комісії та інших органів ЄС звітності щодо їхньої діяльності в галузі торговельної політики, що сприяє підвищенню відкритості та відповідальності.

Участь Європейського Парламенту у забезпеченні демократичного контролю над торговельною політикою ЄС допомагає забезпечити, що ця політика відображає інтереси громадян та є відкритою, прозорою та відповідальною.

Генеральна дирекція в свою чергу координує аналіз ринку, стратегічне планування, аналіз конкурентів, формулювання стратегії, управління ризиками та координацію з іншими відділами для підготовки торговельної стратегії компанії. [39] Генеральна дирекція у веденні аналізу та підготовці торговельної стратегії зазвичай виконує наступні функції:

- **Аналіз торговельних потенціалів:** Генеральна дирекція проводить аналіз торговельних можливостей ЄС та його торговельних партнерів, визначає переваги і недоліки, а також ідентифікує сектори, які мають потенціал для розвитку.
- **Визначення пріоритетів:** На основі проведеного аналізу Генеральна дирекція спільно з іншими відповідними відомствами визначає пріоритетні напрямки торговельної політики, які слід розвивати та надавати підтримку.
- **Розробка стратегії:** Генеральна дирекція розробляє торговельну стратегію, яка визначає основні цілі, завдання та заходи для досягнення

успішних результатів у міжнародній торгівлі.

- **Координація з іншими відомствами:** Генеральна дирекція співпрацює з іншими департаментами та дирекціями Європейської Комісії, а також з Радою ЄС та Європейським Парламентом для забезпечення узгодженості та відповідності торговельної стратегії загальним цілям ЄС.
- **Консультації та комунікації:** Генеральна дирекція проводить консультації з зацікавленими сторонами, такими як промисловість, громадські організації та інші зацікавлені сторони, щоб врахувати їхні думки та інтереси у формулюванні торговельної стратегії.

Генеральна дирекція зазвичай відіграє важливу роль у співпраці з іншими міжнародними організаціями та країнами-партнерами в контексті торговельної політики Європейського Союзу. Вона співпрацює з іншими міжнародними організаціями, такими як Світова торговельна організація (СТО), Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) та Інститут міжнародних фінансів, для обміну досвідом та інформацією щодо торговельної політики. [27]

1.3. Законодавче регулювання співробітництва України та країн ЄС в сфері торгівлі

Нормативне забезпечення торговельної політики Європейського Союзу (ЄС) базується на системі правових актів, які регулюють зовнішньоторговельні відносини та встановлюють правила і принципи для ефективного функціонування внутрішнього ринку і взаємодії з третіми країнами. Основні джерела цього забезпечення включають: [4]

1. Первинне право:

- Основою є Договір про функціонування Європейського Союзу (TFEU), який визначає загальні принципи торговельної політики ЄС. Зокрема, стаття 207 TFEU охоплює аспекти митної політики, укладання міжнародних угод, лібералізацію торгівлі, експортну

політику та захисні заходи.

- Перші норми, що стосуються зовнішньоторговельних відносин, були закріплені в Договорі про Європейське об'єднання вугілля та сталі 1951 року, що став основою для подальших договорів і змін.

2. Вторинне право:

- ЄС приймає численні регламенти та директиви, які конкретизують і впроваджують загальні принципи, закріплені у первинному праві. Наприклад, Регламент ЄС № 978/2012 щодо Генералізованої системи преференцій (GSP) регулює митні тарифи та торговельні пільги для певних країн.

Законодавче регулювання співробітництва України та країн Європейського Союзу в сфері торгівлі - це система правових норм, що визначає умови та правила для торговельних відносин між Україною та ЄС. Вона включає в себе угоди, закони, нормативні акти та інші правові документи, спрямовані на регулювання обміну товарами, послугами та інвестиціями між сторонами з метою сприяння економічному розвитку та зміцнення відносин. [10]

Законодавче регулювання співробітництва України та країн Європейського Союзу в сфері торгівлі базується на ряді угод та нормативних актів, а саме:

1. **Угода про асоціацію (АА) та Глибока та всебічна зона вільної торгівлі (DCFTA):** Ці угоди є основними правовими документами, які регулюють торговельні відносини між Україною та ЄС. Вони містять положення про поетапне зниження митних тарифів на товари, впровадження стандартів якості та безпеки продукції, а також спільне законодавство у сфері торгівлі послугами.
2. **Меморандуми та інші додаткові угоди:** Поза АА та DCFTA, Україна та ЄС можуть укладати меморандуми та інші додаткові угоди для регулювання конкретних аспектів торгівлі, таких як захист інтелектуальної власності, митні процедури та стандартизація.

3. **Нормативні акти ЄС:** Україна також повинна враховувати нормативні акти Європейського Союзу, які стосуються торгівлі та мають прямий вплив на українське законодавство. Це можуть бути регламенти, директиви або рішення Європейської Комісії, які встановлюють стандарти та вимоги для товарів та послуг.
4. **Національне законодавство:** Україна також приймає відповідне національне законодавство, яке виконує та реалізує зобов'язання, випливаючі з угод з ЄС, зокрема щодо митної політики, технічних стандартів, захисту прав інтелектуальної власності та інших аспектів торгівлі.

Ці законодавчі акти та угоди створюють правову основу для розвитку та регулювання торгівлі між Україною та Європейським Союзом, сприяючи зближенню законодавства, підвищенню ефективності торгівлі та розвитку економічних зв'язків.

Основні положення та умови торговельних угод, які впливають на обмін товарами та послугами між Україною та країнами Європейського Союзу, включають:

1. **Зниження митних тарифів:** Угоди про зону вільної торгівлі передбачають поступове зниження або повне скасування митних тарифів на більшість товарів, що торгуються між сторонами.
2. **Впровадження стандартів якості та безпеки:** Угоди встановлюють спільні стандарти якості та безпеки для товарів і послуг, що сприяє забезпеченню високого рівня захисту споживачів та стимулює торгівлю.
3. **Лібералізація торгівлі послугами:** Угоди також враховують лібералізацію торгівлі послугами, що дозволяє компаніям отримувати доступ до ринків послуг та конкурувати на них на рівних умовах.
4. **Захист прав інтелектуальної власності:** Угоди містять положення щодо захисту прав інтелектуальної власності, що сприяє створенню сприятливого клімату для інновацій та розвитку креативних галузей економіки.

5. Митний та торговий обмін у митному відношенні: Угоди встановлюють процедури та правила митного оформлення товарів, спрощуючи та прискорюючи процес митного контролю.

Механізми регулювання торговельних відносин між Україною та країнами Європейського Союзу являється системою інструментів, процедур та правових норм, які встановлюють правила та умови для обміну товарами, послугами та інвестиціями між сторонами. [32] Ці механізми створюють стабільне та прозоре середовище для легких торговельних відносин, сприяють вирішенню конфліктів, а також забезпечують взаємну вигоду та розвиток економічних зв'язків між Україною та ЄС. Вони можуть включати угоди про вільну торгівлю, механізми моніторингу та вирішення спорів, договірні механізми співробітництва, законодавче та регуляторне співробітництво, а також діалог та консультації між сторонами.

Механізми регулювання торговельних відносин між Україною та країнами Європейського Союзу включають наступні елементи: [27]

- **Угоди про асоціацію та зони вільної торгівлі:** Україна та ЄС уклали Угоду про асоціацію, яка включає Глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі. Ці угоди встановлюють основи для регулювання торговельних відносин, включаючи зниження митних бар'єрів, сприяння інвестиціям та впровадження стандартів якості.
- **Договірні механізми:** Торговельні відносини регулюються різними договірними механізмами, які включають угоди про торговельне співробітництво, меморандуми про взаєморозуміння та інші форми документів, що встановлюють правила торгівлі.
- **Механізми моніторингу та врегулювання спірів:** У разі виникнення торговельних спорів між Україною та ЄС можуть застосовуватися механізми моніторингу та врегулювання спорів, такі як механізми розгляду спорів у Світовій торговельній організації або механізми врегулювання спорів, передбачені у відповідних угодах.
- **Законодавче та регуляторне співробітництво:** Україна та ЄС також

співпрацюють у сфері законодавства та регуляторних питань, щоб вирішувати питання стосовно гармонізації законодавства, впровадження стандартів та нормативного контролю.

- **Діалог та консультації:** Регулярний діалог та консультації між Україною та ЄС також є важливим механізмом регулювання торговельних відносин. Цей процес дозволяє обмінюватися думками, інформацією та рекомендаціями з метою покращення ефективності торгівлі.

Взаємовплив та обмін інформацією між органами влади, які відповідають за торгівлю між Україною та країнами Європейського Союзу, відбувається через різні канали та механізми співробітництва. Органи влади здійснюють насамперед взаємодію та обмін думками на міжнародних зустрічах, конференціях та форумах, де обговорюються торговельні питання та розвиток співпраці.

Взаємовплив відбувається через двосторонні та мультисторонні зустрічі між представниками урядів, міністерств та відомств, де обговорюються конкретні питання торгівлі та приймаються відповідні рішення.

Органи влади зазвичай ведуть звітно-аналітичну роботу, публікують звіти та аналізи стану торгівлі, що дозволяє оцінювати ефективність політики та приймати відповідні заходи для покращення ситуації. [17] Для цього йде використання електронних та інформаційних ресурсів, таких як веб-портали, бази даних та інші інтернет-ресурси, для обміну офіційною та аналітичною інформацією між органами влади.

Також утворюються спеціальні робочі груп або консультаційні механізми, які забезпечують регулярний обмін інформацією, аналізують торговельні питання та розробляють рекомендації для подальших дій.

На сьогоднішній день торговельні відносини між Україною та Європейським Союзом є важливим елементом економічних зв'язків між сторонами. Після укладення Угоди про асоціацію та Глибокої та Всебічної Зони Вільної Торгівлі (DCFTA) в 2014 році обсяг торгівлі між Україною та ЄС

значно зросла. ЄС залишається найбільшим торговельним партнером України, а Україна - важливим постачальником сільськогосподарської продукції та інших товарів на ринки ЄС. [38]

Україна намагається диверсифікувати свої експортні напрямки, а саме шляхом розвитку торгівлі з країнами ЄС. Значний обсяг експорту до ЄС стимулює розвиток української економіки та сприяє створенню нових ринків збуту для українських товарів та послуг. [41] Вона продовжує проводити реформи, спрямовані на гармонізацію свого законодавства з європейськими стандартами та вимогами ЄС. Це сприяє поліпшенню якості продукції, забезпечує відповідність європейським стандартам та збільшує конкурентоспроможність українських товарів на європейських ринках.

Україна отримує значні інвестиції з країн ЄС, що сприяє розвитку підприємництва та модернізації економіки. Заохочення інвестицій з ЄС також стимулює впровадження реформ та покращення інвестиційного клімату в Україні.

Незважаючи на позитивний розвиток торговельних відносин, існують виклики, такі як політичні нестабільність, корупція та конкурентоспроможність українських підприємств. Проте, існують також і перспективи для подальшого розвитку співпраці, зокрема шляхом реалізації реформ, поглиблення інтеграції та збільшення взаємовигідного обміну товарами та послугами.

Деякі актуальні проблеми та можливі шляхи їх вирішення для подальшого розвитку співробітництва між Україною та Європейським Союзом включають: [9]

1. **Корупція та правовий реформи:** Проблема корупції залишається серйозним завданням для України та перешкодою для приваблення іноземних інвестицій. Для розвитку співробітництва необхідно активно просувати антикорупційні реформи та зміцнювати правову систему, щоб забезпечити стабільність та прозорість у бізнес-середовищі.
2. **Торговельні бар'єри та недоліки у митному контролі:** Деякі

торговельні бар'єри та недоліки у митному контролі можуть ускладнювати торгівлю між Україною та ЄС. Необхідно посилення співпраці та обмін досвідом у цій сфері, а також розвиток ефективних механізмів вирішення спорів.

3. **Низька конкурентоспроможність українських підприємств:** Для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств необхідно сприяти модернізації та інноваціям, підтримувати розвиток ефективних управлінських практик та інвестувати в освіту та підготовку робочої сили.
4. **Забезпечення дотримання стандартів якості та безпеки продукції:** Важливо продовжувати гармонізацію стандартів якості та безпеки продукції з європейськими нормами, а також забезпечувати ефективний механізм контролю та нагляду за виробництвом.
5. **Поглиблення співпраці у сфері енергетики та екології:** Україна має великий потенціал у сфері альтернативних джерел енергії та енергоефективності. Поглиблення співпраці з ЄС у цих сферах може сприяти зменшенню залежності від імпорту енергоресурсів та забезпечити стале економічне зростання.
6. **Розвиток торговельних зв'язків у сфері цифрової економіки:** Залучення до цифрової трансформації та розвиток електронної торгівлі може стати новим напрямком співпраці між Україною та ЄС, що сприятиме розвитку нових галузей економіки та збільшенню обсягів торгівлі.

Автономні джерела і конвенційні джерела є основними категоріями правових актів, що регулюють спільну торговельну політику Європейського Союзу (ЄС). Вони включають різні типи правових актів і угод, які регулюють торговельні відносини як всередині ЄС, так і з третіми країнами.

Автономні джерела - це односторонні правові акти, які приймаються інституціями ЄС самостійно, без участі інших суб'єктів міжнародного права. Ці акти спрямовані на регулювання внутрішніх аспектів торговельної політики

і можуть включати наступне: [1]

1. Регламенти та директиви:

- Це акти вторинного права, що видаються Європейським Парламентом та Радою ЄС на основі пропозицій Європейської Комісії. Вони можуть регулювати різні аспекти торгівлі, включаючи митні тарифи, антидемпінгові заходи, квоти та інші механізми регулювання торгівлі.

2. Митні тарифи:

- ЄС встановлює спільний митний тариф для товарів, які імпортуються з третіх країн. Це допомагає забезпечити єдність і узгодженість митної політики серед держав-членів ЄС.

3. Антидемпінгові та антисубсидійні заходи:

- Ці заходи застосовуються для захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції з боку імпортерів, які продають товари за заниженими цінами або отримують несправедливі субсидії.

4. Тарифні квоти:

- Встановлюються для регулювання обсягів імпорту певних товарів, що допомагає контролювати ринок і захищати внутрішніх виробників.

Конвенційні джерела - це двосторонні або багатосторонні міжнародні угоди, укладені між ЄС та третіми країнами або міжнародними організаціями. Ці угоди регулюють різні аспекти зовнішньоторговельних відносин ЄС і включають: [10]

1. Угоди про вільну торгівлю (FTA):

- Угоди, які сприяють зниженню або усуненню тарифних і нетарифних бар'єрів між ЄС і країнами-партнерами. Приклади таких угод включають Угоду про асоціацію між ЄС і Україною, Угоду СЕТА між ЄС і Канадою тощо.

2. Економічні партнерські угоди (ЕРА):

- Угоди, спрямовані на сприяння економічному розвитку і інтеграції країн-партнерів у світову економіку, особливо з країнами Африки, Карибського басейну і Тихоокеанського регіону (АКТ).

3. Угоди про митний союз:

- Ці угоди передбачають створення спільного митного простору між ЄС і країнами-партнерами, що дозволяє вільний рух товарів без митних бар'єрів. Прикладом є митний союз між ЄС і Туреччиною.

4. Багатосторонні торговельні угоди:

- ЄС є активним учасником багатосторонніх торговельних угод у рамках Світової організації торгівлі (СОТ). Ці угоди регулюють глобальні аспекти торгівлі та встановлюють правила для міжнародної торговельної системи.

Загалом, для подальшого розвитку співробітництва між Україною та Європейським Союзом необхідно активно працювати над вирішенням цих проблем та використовувати нові можливості для зміцнення економічних та торговельних зв'язків. [27]

Висновки до розділу 1

В дослідженні розглянуто основні поняття, принципи та інструменти, що лежать в основі торговельної політики Європейського Союзу. На основі аналізу цих аспектів можна зробити наступні висновки:

1. Принципи торговельної політики ЄС:

- ЄС активно сприяє лібералізації світової торгівлі та укладає численні угоди про вільну торгівлю з різними країнами і регіонами. Це сприяє розширенню ринків збуту та поліпшенню умов для бізнесу всередині ЄС.
- Політика ЄС спрямована на забезпечення рівних умов для всіх торговельних партнерів, запобігаючи дискримінаційним

практикам та підтримуючи чесну конкуренцію.

- ЄС використовує механізми захисту для внутрішнього ринку, включаючи антидемпінгові заходи та інші інструменти для захисту від недобросовісної конкуренції.
- ЄС підтримує ініціативи, що сприяють полегшенню торгівлі, такі як стандартизація, спрощення митних процедур і інші заходи, спрямовані на зниження бар'єрів для міжнародної торгівлі.

2. Інструменти торговельної політики ЄС:

- ЄС використовує спільний митний тариф, який регулює імпорту товарів з третіх країн. Це допомагає забезпечити однакові умови торгівлі для всіх держав-членів.
- ЄС укладає численні дво- та багатосторонні угоди з іншими країнами та міжнародними організаціями, що регулюють торгівлю товарами, послугами, інтелектуальною власністю та іншими аспектами економічної співпраці.
- ЄС встановлює квоти на певні товари для регулювання їх обсягів імпорту, що допомагає забезпечити стабільність ринку та захистити інтереси місцевих виробників.

3. Роль Європейської Комісії:

- Європейська Комісія відіграє ключову роль у розробці торговельної політики ЄС, подаючи пропозиції щодо нових регламентів і директив.
- Комісія здійснює переговори з третіми країнами та міжнародними організаціями, укладає угоди і стежить за їх виконанням, а також впроваджує заходи захисту від недобросовісної торгівлі.

Таким чином, торговельна політика ЄС є комплексною і багатогранною, спрямованою на створення стабільного і прозорого торговельного середовища, що сприяє економічному зростанню та розвитку міжнародної торгівлі.

РОЗДІЛ 2. СТАН МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В КРАЇНАХ ЄС ТА В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз стану торгівлі товарами та послугами на внутрішньому ринку ЄС

Взаємовідносини в міжнародній торгівлі між країнами Європейського Союзу (ЄС) та Україною мають декілька важливих аспектів. Обидві сторони активно здійснюють торгівлю між собою, при цьому ЄС є одним з найбільших торгових партнерів України. Експортні товари України до ЄС включають в себе зерно, метали, машини та транспортні засоби. З іншого боку, Україна імпортує значну кількість товарів з країн ЄС, таких як машини, транспортні засоби, хімічні продукти тощо. [37]

Крім торгівлі товарами, ЄС і Україна також співпрацюють у сфері торгівлі послугами, такими як фінансові, туристичні, консультаційні послуги та інші.

Країни ЄС є одними з найбільших інвесторів в Україну. Іноземні інвестиції з країн ЄС в Україні охоплюють різні сектори, включаючи банківську систему, енергетику, торгівлю та багато інших. [21]

ЄС та Україна підписали Угоду про асоціацію, яка включає глибоку та всебічну зону вільної торгівлі. Ця угода сприяє збільшенню торгівлі та інвестицій між сторонами. Україна також розвиває торгові відносини з іншими країнами поза ЄС, що розширює її міжнародний економічний зв'язок та ринки збуту.

У цілому, міжнародні торговельні відносини між країнами ЄС та Україною є активними та мають потенціал для подальшого розвитку і зміцнення. [1]

На ЄС припадає близько 15% світової торгівлі товарами. Вартісні обсяги міжнародної торгівлі товарами значно перевищують вартісні обсяги торгівлі послугами приблизно в три рази, що пояснюється особливостями надання

певних послуг й ускладнює торгівлю цими товарами через кордон. ЄС, Китай і Сполучені Штати є трьома найбільшими світовими гравцями у міжнародній торгівлі з 2004 року. У 2020 році загальний вартісний обсяг торгівлі товарами ЄС становив приблизно 3646 млрд. євро (не включаючи торгівлю всередині ЄС), що на 423 млрд. євро менше, ніж для Китаю та на 285 млрд. євро вище Сполучених Штатів. Через пандемію COVID-19 загальна торгівля ЄС (-10%) і США (-9%) різко скоротилася, тоді як торгівля Китаю зросла на незначних 2%. Для ЄС імпорт (-12%) знизився більше, ніж експорт (-9%). Протилежну ситуацію спостерігаємо у США (-13% для експорту, -6% для імпорту). Імпорт Китаю скоротився на 1%, а експорт зріс на всі 4%. [5]

Статистика міжнародної торгівлі товарами розрізняє торгівлю всередині ЄС та зовні ЄС. Статистика всередині ЄС стосується торговельних операцій, які відбуваються в межах ЄС, а статистичні дані зовні ЄС фіксують потоки товарів, що експортуються та імпортуються між ЄС та країнами, які не є його членами. Дані, наведені на рис. 2.1, стосуються експортно-імпортних потоків ЄС зовні (зовнішня торгівля ЄС).

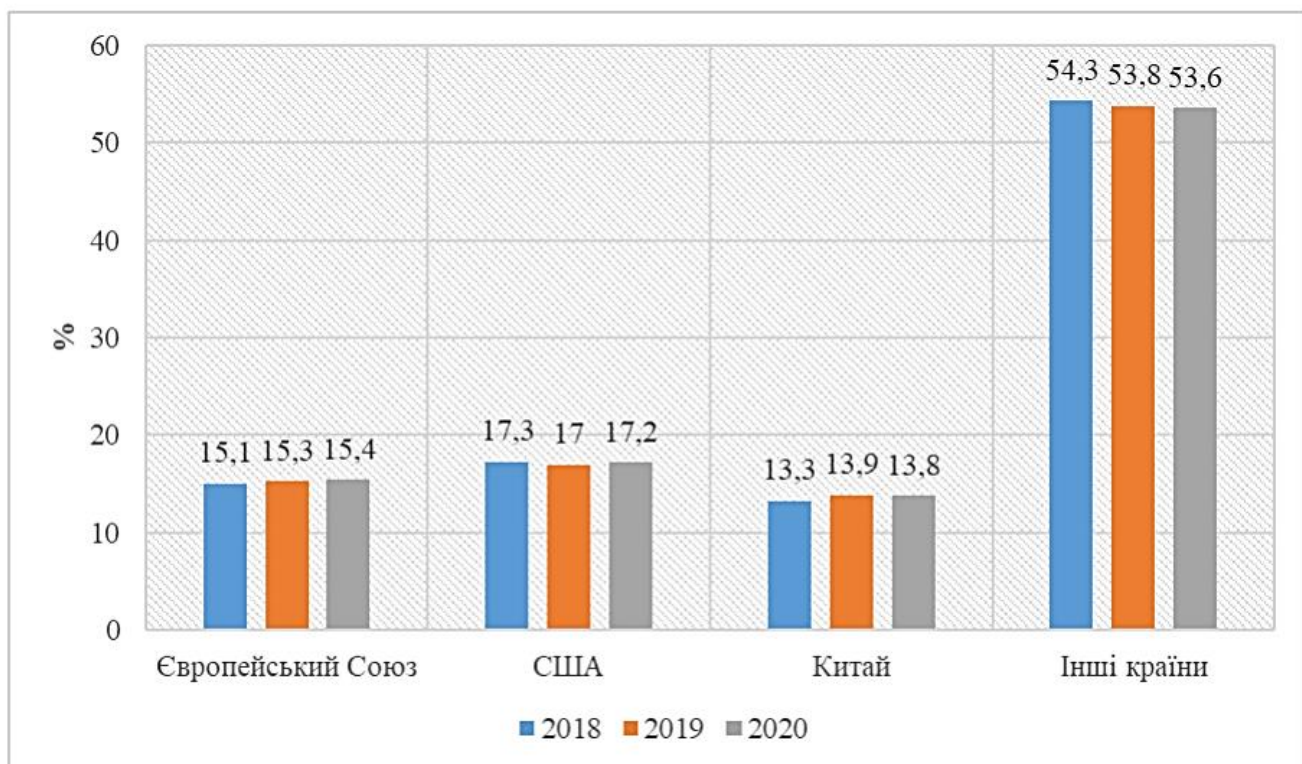

Рис. 2.1. Динаміка частки ЄС у світовій торгівлі показана у відсотках

Джерело: <https://uahistory.co/pidruchniki/maslyak-geography-9-class-2022->

deep-level-reissue/65.php

Динаміка обсягів експорту та імпорту товарів Європейського Союзу має тенденцію до зростання. Це пояснюється відносно відкритим торговим режимом ЄС, що дає стимул для розвитку відносин з широким колом торгових партнерів. ЄС глибоко інтегрований до глобальних ринків, тож поліноміальний тренд-аналіз з високим коефіцієнтом апроксимації свідчить, що тенденція зростання буде зберігатися і в майбутньому, але з можливим негативним сальдо торгового балансу. У 2020 р. зростання експорту та імпорту змінюється різким падінням. Це пояснюється впливом пандемії COVID-19, хоча вже з 2021 р. показники вирівнялися і продовжили зростати як і раніше. [12]

Головними торговими партнерами Європейського Союзу з експорту в 2023 р., якщо поглянути на табл. 2.1, були США зі зростанням у 12,6% у порівнянні з 2022 роком, Великобританія, обсяги торгівлі з якою виросли на 2,6% порівняно з 2022 р., та Китай - на 11,4% більше, ніж у 2022 р. Найбільше імпортних поставок до ЄС було здійснено з Китаю (+20,1% у порівнянні з 2022 р.) та США (+11,9%).

Таблиця 2.1

Головні партнери Європейського Союзу в 2023 р.

Назва країни	Експорт, млрд. євро	Імпорт, млрд. євро
Китай	209,83	434,28
США	374,95	215,29
Великобританія	267,18	221,66
Швейцарія	148,06	116,24
Туреччина	73,82	73,31
Норвегія	53,44	66,31
Японія	59,10	58,89

Індія	38,61	43,76
-------	-------	-------

Джерело:

<https://www.slovoidilo.ua/2023/09/15/infografika/ekonomika/yakymy-krayinamy-yeвропу-ukrayina-torhuye-najbilshe>

Що стосується торгівлі товарами між державами-членами ЄС (торгівля всередині ЄС), то обсяги експорту склали в 2023 році приблизно 2843 млрд. євро, що майже вдвічі перевищує обсяги експорту з ЄС зовні (1932 млрд. євро). Обсяги експорту всередині ЄС знизилася на 7% у 2023 р. порівняно з 2022 р. З огляду на експорт, що показано на рисунку 2.2 лідерами є Німеччина, частка якої складає 22% від загального експорту всередині ЄС, Нідерланди – 14% й Бельгія, Франція та Іспанія частка яких однакова та складає 8%. Варто зазначити, що порівнюючи географічну структуру за 2023 та 2022 рр. Кіпр (-27%), Мальта (-19%), Люксембург (-17%), Фінляндія та Франція (обидві -13%) зазнали найбільшого падіння своєї частки в загальній географічній структурі експорту. [14]

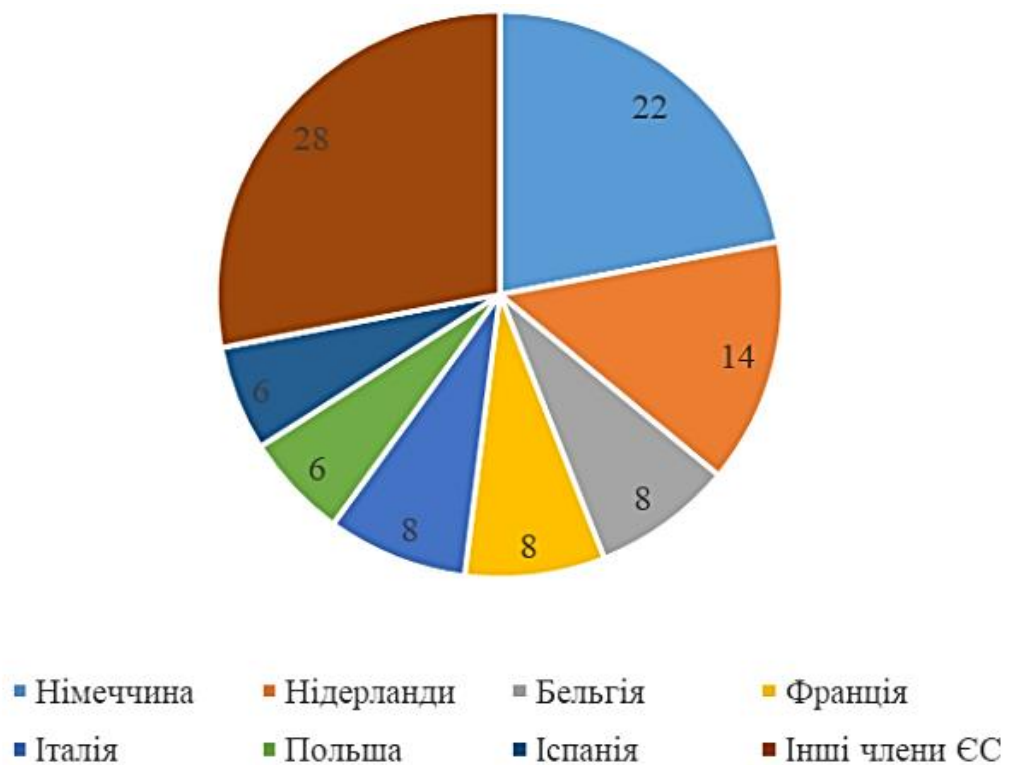

Рисунок 2.2. Географічна структура експорту товарів всередині ЄС в 2023 р,

%

Джерело: <https://geografiamotozil2.jimdofree.com/головна/торгівля/>

Імпорт всередині ЄС, що показано на рисунку 2.3 скоротився на 8%, найбільше скорочення зафіксовано для Мальти (-21%), Португалії (-14%), Словенії (-12%), Іспанії та Італії (обидві - 11%).

Досліджуючи торгівлю всередині ЄС, варто зауважити, що Німеччина є лідером за показниками торгівлі з іншими країнами Європейського Союзу. Так, питома вага Німеччини складає 22% від загального експорту всередині ЄС, а питома вага імпорту – 23% від загального імпорту всередині ЄС. Нідерланди експортувати 14% всередину ЄС, тоді як Франція – 12%. [11]

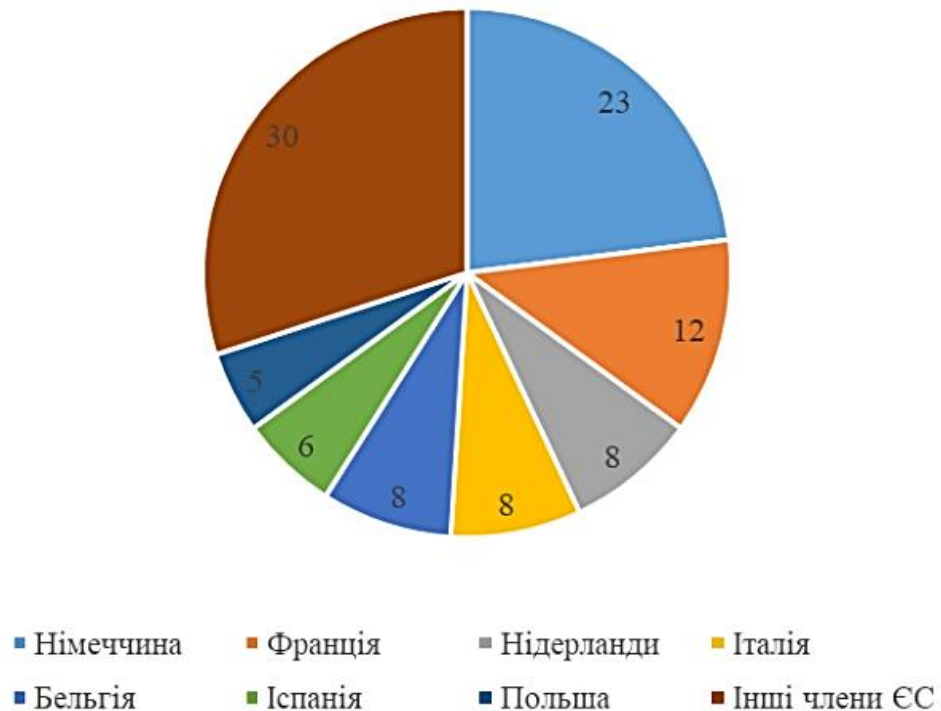

Рисунок 2.3. Географічна структура імпорту товарів всередині ЄС в 2023 р.,

%

Джерело: <https://geografiamotozil2.jimdofree.com/головна/торгівля/>

Досліджуючи торгівлю всередині ЄС, варто зауважити, що Німеччина є лідером за показниками торгівлі з іншими країнами Європейського Союзу. Так, питома вага Німеччини складає 22% від загального експорту всередині ЄС, а питома вага імпорту – 23% від загального імпорту всередині ЄС.

Нідерланди експортувати 14% всередину ЄС, тоді як Франція – 12%. [11]

Отже, обсяги торгівлі всередині інтеграційного об'єднання ЄС в 1,5 рази перевищують обсяги торгівлі ЄС зовні, що обумовлено і підтверджує реалізацію одного з першочергових завдань створення будь-якого регіонального інтеграційного об'єднання.

Будучи одним з найбільших акторів на світовому ринку торгівлі ЄС припадає 16% від світової торгівлі товарами. Говорячи про частку експорту ЄС на міжнародній арені, варто зазначити, що починаючи з 2009 р. частка експорту коливається. Причиною цього є насамперед фінансово-економічна криза в 2013-2015 роках та імплементація санкційних режимів. Ситуація з імпортом є подібною, а показники тренд-аналізу в свою чергу демонструють, що в майбутньому очікується незначне зниження частки ЄС у світовій торгівлі. Наразі США та Китай є найбільшими конкурентами для ЄС. На основі проведеного тренд-аналізу, можна зауважити, що динаміка експорту та імпорту товарів Європейського Союзу має тенденцію до зростання, хоча ймовірно імпорт досягне дещо вищого рівня, ніж експорт, що свідчить про можливість негативного сальдо торгового балансу в майбутньому. Найбільшими торговими партнерами Європейського Союзу з експорту в 2021 р. були США, Велика Британія та Китай. Найбільші обсяги імпорту надходять до ЄС з Китаю та США. [43]

За останні роки динаміка змін у торговельному балансі Європейського Союзу може бути охарактеризована наступним чином: [5]

1. **Збалансованість торгівлі:** Європейський Союз зазвичай має додатній торговельний баланс, що означає, що він експортує більше товарів і послуг, ніж імпортує. Проте, динаміка цього балансу може коливатися в залежності від різних факторів, таких як економічний зріст, зміни курсів валют, тарифні політики тощо.
2. **Вплив зовнішніх факторів:** Зміни у торговельному балансі ЄС можуть бути впливовані змінами в глобальній економіці, такими як тарифні війни, кризи на ринках, зміни валютних курсів тощо.

3. **Структурні зміни:** Зміни в структурі економіки країн-членів ЄС, такі як зміни виробництва, зміни в споживчих уподобаннях, або зміни в географії торгівлі, можуть впливати на торговельний баланс ЄС.
4. **Торговельні угоди:** Укладання нових торговельних угод або перегляд існуючих може мати вплив на торговельний баланс Європейського Союзу, включаючи збільшення або зменшення обсягів торгівлі з партнерами.
5. **Внутрішні фактори:** Внутрішні економічні та політичні фактори, такі як зміни в податковій політиці, реформи в сфері підприємництва та регулювання, також можуть впливати на торговельний баланс ЄС.

Загалом, аналіз динаміки змін у торговельному балансі Європейського Союзу вимагає комплексного підходу, який враховує різноманітні фактори, що впливають на економіку та торгівлю у регіоні.

У другому кварталі 2023 року, після шести кварталів реєстрації дефіциту, торговельний баланс ЄС повернувся до позитивного рівня через зниження цін на енергоносії. [13]

Останні дані про торгівлю показали, що у другому кварталі 2023 року експорт впав на 2,1%, а імпорт на 3,6%, що призвело до невеликого активного сальдо торгівлі в розмірі близько 1 мільярда євро. Це свідчить про явне покращення порівняно з дефіцитом у 155 мільярдів євро, зареєстрованим у третьому кварталі 2022 року, що є найвищим рівнем дефіциту з 2019 року.

Зменшення імпорту з-за меж ЄС у другому кварталі 2023 року було пов'язане з падінням на 15,6% енергії та 10,9% зменшенням сировини порівняно з першим кварталом того ж самого року. Що стосується експорту, то скорочення спостерігалось в усіх секторах, крім для машин і транспортних засобів (+2,5%). Найбільше скоротився експорт на енергоносії (-22,5%) та сировину (-9,3%). [26]

У другому кварталі 2023 року ЄС мав позитивне сальдо торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюном у розмірі 15,6 мільярда євро та 48,5 мільярда євро для хімікатів.

У другому кварталі 2023 року сальдо торгівлі машинами та транспортними засобами зросло і досягло 52,4 млрд. євро. Значення все ще не наближається до найвищого значення, зареєстрованого в першому кварталі 2019 року (60,7 млрд. євро).

Що стосується енергоносіїв, торговельний баланс покращився з дефіциту в розмірі -115,3 млрд. євро в першому кварталі року до -100,0 млрд. євро в другому кварталі. Всі ці дані, що були наведені вище можна спостерігати на рис. 2.4.

Основні торговельні партнери Європейського Союзу за обсягами експорту та імпорту можуть варіюватися залежно від року та конкретних економічних умов. Проте, в загальних рисах можна виділити деякі з найбільших партнерів ЄС, таких як Китай так як він є одним з найбільших торгових партнерів Європейського Союзу як за обсягами експорту, так і імпорту, а також США. Сполучені Штати Америки являються одним із ключових торгових партнерів ЄС. Обсяги торгівлі між США та Європою значні як в напрямку експорту, так і імпорту.

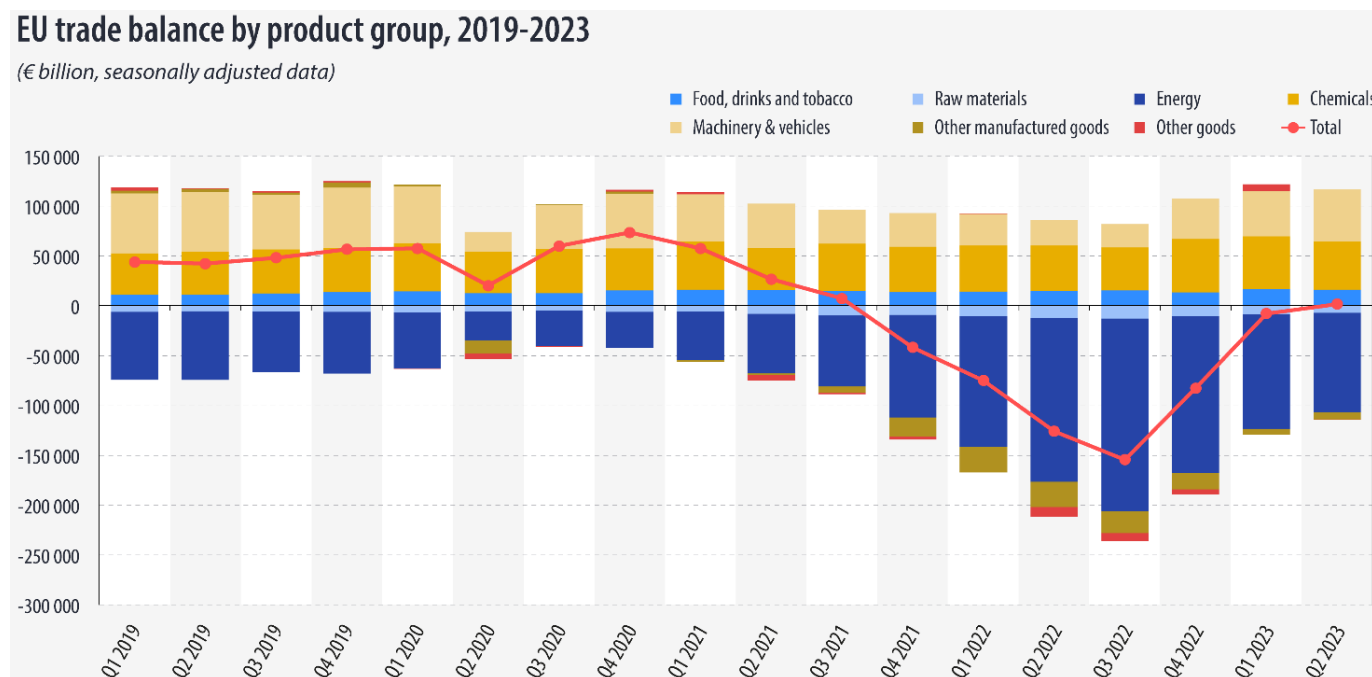

Рисунок 2.4. Товарний баланс ЄС за групами товарів, 2019-2023 рр.

(млрд. євро.)

Джерело: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn->

20231122-2

Структура торгівлі Європейського Союзу визначається різними секторами економіки, які виробляють товари та послуги для експорту та імпорту. Ось деякі з основних секторів, що впливають на структуру торгівлі в ЄС: [33]

1. **Машинобудування та обладнання:** Цей сектор охоплює виробництво різноманітних машин, промислового обладнання, транспортних засобів та іншого технічного обладнання. Європейські країни, такі як Німеччина, Франція та Італія, відомі своїм високим рівнем технологій у цьому секторі, що створює попит на їхню продукцію на міжнародному ринку.
2. **Хімічна промисловість:** Цей сектор охоплює виробництво хімічних речовин, фармацевтичних препаратів, пестицидів та інших хімічних продуктів. Європейські компанії в цьому секторі мають високу конкурентоспроможність і часто експортують свою продукцію за межі ЄС.
3. **Інформаційні технології та електроніка:** Цей сектор включає виробництво комп'ютерів, електронних пристроїв, програмного забезпечення та інших технологічних продуктів. Країни ЄС, такі як Ірландія, Нідерланди та Фінляндія, відомі своїм інноваційним підходом до цього сектора.
4. **Автомобільна промисловість:** Цей сектор охоплює виробництво автомобілів, мотоциклів та автокомплектуючих. Автомобільна промисловість є однією з найбільших галузей в ЄС та має значний вплив на зовнішню торгівлю.
5. **Продукти харчування:** Цей сектор включає виробництво продуктів харчування, напоїв та сільськогосподарської продукції. Європейські країни відомі своєю високою якістю та різноманітністю продуктів харчування, що робить їх популярними на світовому ринку.

Ці сектори є лише деякими з ключових галузей, які визначають

структуру торгівлі в Європейському Союзі. Розуміння особливостей кожного з них допомагає аналізувати та прогнозувати розвиток торгівлі ЄС з різними країнами та регіонами світу.

Таблиця 2.2 містить більш детальну інформацію — на основі Стандартної міжнародної торговельної класифікації (СМТК) — щодо відносного значення різних товарів у торгівлі всередині та поза ЄС. Різні товари мають різну внутрішню природу, що впливає на їхню торгівлю. Деякі товари переважно продаються на національних ринках або на внутрішньому ринку ЄС, тоді як інші більш доступні на світових ринках. Наприклад, швидкопсувний характер деяких харчових продуктів може, принаймні частково, пояснити, чому продукти харчування, напої та тютюнові вироби становили майже одну десяту (9,5 %) усього експорту всередині ЄС у 2022 році, тоді як їх частка в експорті за межі ЄС була дещо нижчою – 7,9 %. З іншого боку, дефіцит або повна відсутність природних ресурсів може пояснити певною мірою, чому деякі товари імпортуються з країн-партнерів поза ЄС; це стосується мінерального палива та супутніх матеріалів, на які припадає 27,7 % усього імпорту за межі ЄС, у порівнянні з 9,4 % частки імпорту всередині ЄС. [14]

Торговельні відносини між країнами-членами Європейського Союзу зазнали значних змін на різних етапах їх розвитку. На початку свого існування Європейське Співтовариство створювалося з метою сприяти торгівлі між країнами-членами. Це відбувалося насамперед шляхом усунення митних бар'єрів та сприяння економічному співробітництву.

Таблиця 2.2

Структура міжнародної торгівлі товарами ЄС, 2002 та 2022 рр.

	2002 рік				2022 рік			
	<i>Всередині ЄС</i>		<i>За межами ЄС</i>		<i>Всередині ЄС</i>		<i>За межами ЄС</i>	
	<u>Експорт</u>	<u>Імпорт</u>	<u>Експорт</u>	<u>Імпорт</u>	<u>Експорт</u>	<u>Імпорт</u>	<u>Експорт</u>	<u>Імпорт</u>
Всього (млрд. євро)	1500	1429	999	941	4230	4100	2543	3002

Їжа, напої, тютюн	8.9%	9.0%	6.5%	6.2%	9.5%	9.6%	7.9%	4.9%
Сировина	3.2%	3.4%	2.2%	4.5%	3.7%	4.0%	3.0%	4.2%
Мінеральне паливо, мастила та супутні матеріали	3.6%	3.8%	2.4%	16.2%	10.0%	9.4%	7.0%	27.7%
Хімічні речовини та супутні товари	14.0%	14.6%	15.2%	10.3%	17.8%	18.6%	21.5%	12.1%
Машини та транспортне обладнання	39.8%	39.3%	45.7%	36.0%	31.7%	32.0%	37.0%	27.5%
Інші промислові товари	29.1%	28.6%	26.0%	24.1%	26.5%	25.8%	22.2%	22.1%
Не класифіковано	1.4%	1.4%	2.0%	2.8%	0.7%	0.7%	1.4%	1.6%

Джерело: [https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/DCFTA-](https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/DCFTA-Commodities-2022-16-05.pdf)

[Commodities-2022-16-05.pdf](https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/DCFTA-Commodities-2022-16-05.pdf)

Торговельні відносини між країнами-членами Європейського Союзу зазнали значних змін на різних етапах їх розвитку. На початку свого існування Європейське Співтовариство створювалося з метою сприяти торгівлі між країнами-членами. Це відбувалося насамперед шляхом усунення митних бар'єрів та сприяння економічному співробітництву.

У 1950 році французький міністр закордонних справ Роберт Шуман запропонував створення європейського вугільно-сталевого співтовариства, об'єднуючи виробників вугілля та сталі Франції, Німеччини та інших країн.

У результаті ініціативи Шумана Франція, ФРН, Італія, Бельгія, Нідерланди та Люксембург уклали Паризький договір, що створив Європейське Співтовариство з вугільної та сталевих промисловості (Європейська вугільна та сталева спільнота).

У 1957 році були підписані Римські договори, які створили Європейське Економічне Співтовариство (ЄЕС) та Європейське Співтовариство з атомної енергії (Евратом), що стало передвісниками сучасного Європейського Союзу.

У рамках цих договорів були встановлені спільні політики щодо тарифів, митних обов'язків та інших торговельних питань, спрямованих на створення спільного ринку та зближення економік країн-членів. [24]

Основними цілями на цьому етапі були забезпечення миру, стабільності та економічного зростання через співробітництво та інтеграцію між країнами Європи.

Поступово до ЄС приєднувалися нові країни, що призвело до зміни в торговельних відносинах. Розширення створило нові можливості для торгівлі та співробітництва, але також вимагало адаптації до нових ринків та конкурентних умов.

Деякі країни, такі як Туреччина та країни Західного Балкану, виражають бажання приєднатися до ЄС. Проте процес їхнього приєднання може бути складним через політичні, економічні та соціокультурні виклики. [34]

Внутрішні реформи ЄС, такі як створення одного ринку та впровадження євро, також вплинули на торговельні відносини між країнами-членами. Спрощення та гармонізація правил та регулювань сприяли зростанню торгівлі всередині ЄС.

З розвитком глобальних ринків та інтеграцією у світову економіку торговельні відносини між країнами-членами ЄС також зазнали змін. Європейські компанії стали активніше експортувати та імпортувати товари та послуги за межі ЄС.

Укладання торговельних угод з іншими країнами та регіонами, такими як Угода про вільну торгівлю з Канадою (СЕТА) або Угода про асоціацію між ЄС та Україною, також вплинули на торговельні відносини між країнами-членами ЄС.

Під час розширення ЄС на нові країни-члени торговельні угоди стали важливим інструментом зміцнення економічних зв'язків та сприяння інтеграції нових учасників у спільний ринок. [12]

Після внутрішніх реформ, спрямованих на поглиблення інтеграції, ЄС активно розпочав переговори щодо торговельних угод з іншими регіонами світу, такими як Канада, США та інші, щоб розширити свої ринки та забезпечити доступ до нових можливостей.

З посиленням глобальної конкуренції торговельні угоди стають

важливим інструментом забезпечення конкурентоспроможності країн-членів ЄС на світовому ринку. Вони допомагають захищати інтереси країн-членів та стимулюють експорт товарів та послуг. [36]

На сучасному етапі ЄС продовжує активно укладати торговельні угоди з різними регіонами світу, включаючи угоди про вільну торгівлю та інші типи угод. Ці угоди сприяють розвитку торгівлі, інвестицій та економічного зростання країн-членів ЄС.

На кожному етапі розвитку торговельних відносин важливою була координація та співпраця між країнами-членами ЄС для досягнення спільних цілей щодо торгівлі та економічного розвитку. Важливо також враховувати вплив зовнішніх факторів, таких як геополітичні зміни та економічні тенденції, на торговельні відносини ЄС.

Аналіз стану торгівлі товарами та послугами на внутрішньому ринку Європейського Союзу свідчить про його величезний потенціал і значний вплив на економічний розвиток ЄС та його партнерів. Ринок ЄС є одним з найбільших та найбільш відкритих у світі, забезпечуючи значну частину світової торгівлі.

Зауважується, що ЄС має широкий асортимент торговельних партнерів, і торгівля з ними постійно розширюється. Внутрішній ринок ЄС також створює конкурентне середовище, що сприяє інноваціям та підвищенню ефективності підприємств. [26]

Проте, необхідно відзначити деякі виклики, з якими стикається внутрішній ринок ЄС. Серед них можна виокремити питання щодо регуляторного середовища, нерівності у розвитку різних регіонів та конкуренції з інших географічних областей.

2.2. Аналіз структури та динаміки торговельних відносин між Україною та ЄС

За останні кілька років торгівельний оборот між Україною та країнами ЄС зростає. У 2020 році, наприклад, обсяг експорту України до ЄС становив

близько 20 млрд. євро, що на 7% більше, ніж у попередньому році. Імпорт з країн ЄС також зрос на 9% та становив приблизно 22 млрд. євро. У цілому, торгівельний баланс України з ЄС є негативним, що свідчить про те, що Україна імпортує більше товарів, ніж експортує. [43]

Напрямки торгівлі між Україною та Європейським Союзом постійно змінюються в залежності від розвитку економічних та політичних факторів. Наприклад, з підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та зменшенням тарифних бар'єрів спостерігається значне збільшення обсягів торгівлі.

Окрім торгівлі товарами та послугами, спостерігається також зростання інвестиційних потоків між Україною та ЄС. Це стосується як прямих інвестицій, так і портфельних. [11]

Європейський Союз є головним торговельним партнером України. За результатами 2021 року питома вага торгівлі товарами та послугами з ЄС склала 39,0% від загального обсягу торгівлі України, коли у 2020 році питома вага склала – 38,8%. ЗТО в 2020 році становило \$ 46,3 млрд. (↓9,0%), а в 2021 - \$ 62,5 млрд. (↑34,9%). Експорт: 2020 - \$ 20,8 млрд. (↓9,4%), 2021 - \$ 30,3 млрд. (↑45,9%). Імпорт: 2020 - \$ 25,5 млрд. (↓8,7%), 2021 - \$ 32,2 млрд. (↑26,0%). Сальдо: 2020 - \$ 4,7 млрд., 2021 - \$ 1,8 млрд. [25]

Протягом майже десятиліття товарообіг з України до Європи зростав природнім шляхом. Цьому сприяли Угода про Асоціацію з ЄС, а також стрімке скорочення торгівлі з країнами СНД. Частка експорту України в ЄС в 2021 році складала близько 40%, а у абсолютних обсягах - рекордні 28,1 млрд. долларів.

Українські товари вже представлені на ринку ЄС в доволі різноманітних категоріях. Звісно, багато з них є товарами з низьким рівнем переробки, наприклад, соняшникова олія (81% від зовнішнього імпорту ЄС в 2022 році) та кукурудза (48% відповідного показнику).

В той же час серед українського експорту є і продукти з вищим рівнем обробки. Туди можна віднести труби (19% від зовнішнього імпорту ЄС в 2022

році) кабелі та проводку (6% відповідно). Трапляються і випадки, коли Україна домінує у нішевих категоріях з достатньо високою доданою вартістю. [34]

Найбільш яскравим прикладом такого ринку є не шоколадні кондитерські вироби (10% від зовнішнього імпорту ЄС на кінець 2022).

Сектор послуг, який зображений в табл. 2.3 також є важливою складовою торгівлі між Україною та ЄС. Обсяги торгівлі послугами зросли завдяки покращенню економічних зв'язків між сторонами та розвитку різноманітних секторів, таких як туризм, інформаційні технології, консалтинг та інші.

Таблиця 2.3

Експорт та імпорт послуг між Україною та ЄС за 2021 та 2022 роки

Послуги	2021	2022
Загальний торговельний оборот (ЗТО)	\$ 6,2 млрд. (-14,0%)	\$ 7,7 млрд. (+24,0%)
Експорт	\$ 3,8 млрд. (-4,8%)	\$ 4,5 млрд. (+17,5%)
Послуги у сфері телекомунікацій	32,4% (+29,9%)	27,9% (+17,9%)
Транспортні послуги	25,4% (-20,5%)	29,6% (+30,9%)
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	23,1% (-7,5%)	21,3% (-2,1%)
Ділові послуги	13,2% (-8,4%)	13,2% (+18,6%)
Послуги з ремонту та технічного обслуговування	1,8% (-18,8%)	-
Імпорт	\$ 2,4 млрд. (-25,0%)	\$ 3,2 млрд. (+34,3%)
Ділові послуги	22,4% (-24,7%)	19,4% (+27,3%)
Транспортні послуги	19,6% (-40,1%)	25,5% (+55,5%)
Роялті та інші ПІВ	15,1% (-8,0%)	12,2% (+27,0%)
Послуги у сфері телекомунікацій	13,9% (+6,7%)	11,6% (+12,4%)
Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	10,4% (-5,3%)	-
Послуги, пов'язані з подорожами	-	15,6% (+104,7%)
Сальдо	\$ 1,4 млрд.	\$ 1,3 млрд.

Джерело: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-87f9690e520f&title=BiuletenPotocznegoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTas>

Така представленість відображає реалізацію лише частини потенціалу українського виробництва для Європейського ринку. Перспективи членства України в Євро-союзі зростають, що означає в майбутній перспективі ще більше переваг інвестування в Україні, оскільки членство несе за собою зняття торговельних бар'єрів та покращення логістики.

Зняття таких бар'єрів поступово покращуватиме можливості вбудовування України у виробничі ланцюги ЄС, де Україна в партнерстві з іншими країнами вироблятиме складну продукцію з високим рівнем переробки і не тільки.

Аналогічний шлях пройшли країни Центральної Європи, які зараз є одними із ключових виробників автомобілів на континенті (наприкладі Німеччини).

Україні важливо не втратити цей шанс, оскільки ланцюги доданої вартості зазвичай негнучкі та можуть доволі довго перерорієнтовуватись. Переорієнтація з Китаю відкриває вікно можливостей та потенційно створює додаткові можливості для України не лише у залученні нових інвестицій.

Супутнім фактором є створення нових робочих місць. Це дозволить легше повернути вимушених мігрантів, пропонуючи їм конкурентні умови роботи в Україні. Крім того, включення України в європейські ланцюги доданої вартості означає, так зване "просочування" нових управлінських систем та кращого досвіду роботи. [13]

Стан зовнішньої торгівлі товарами за перше півріччя 2023 р. продемонструвало ознаки певної стабілізації у зовнішньоекономічній діяльності. Однак, ураховуючи наслідки від руйнування портової інфраструктури та блокування експорту зерна, імовірно, в подальшому матиме гірші показники.

За рахунок збереження темпу нарощування обсягів імпорту при помірному падінні обсягів експорту погіршився зовнішньоторговельний баланс, негативне сальдо якого збільшилося до понад 11 млрд. дол., що на 8,4 млрд. дол., або на 317 % більше порівняно з першою половиною 2022 р.

Зафіксовано зменшення вартісних обсягів експорту до ЄС на 10 %, спричинене падінням обсягів експорту більшості товарних груп, що пов'язано з проблемами перевозки аграрної продукції, а також заборонаю імпорту зернових та олійних культур окремими державами ЄС. [26]

Ситуація на світовому ринку продовольства й надалі ускладнюватиметься через дії РФ, яка оголосила про свій вихід із Чорноморської зернової ініціативи. Унаслідок цього зросли ціни на продовольство, загострюється проблема голоду, особливо в Африці, що спричиняє нові сплески міграції.

Пріоритетом на найближчу перспективу має стати диверсифікація логістичних маршрутів завдяки розширенню сухопутних транспортних коридорів до ЄС з метою зменшення залежності від морського експорту.

Вихід РФ 17 липня 2023 року із Чорноморської зернової ініціативи, бомбардування українських зернових терміналів і портів спричинило різке зростання світових цін на зернові культури, зокрема пшеницю та кукурудзу. [5]

Водночас світові ціни на соняшникову олію продовжили падати на тлі значного обсягу експортної пропозиції. При цьому міжнародні ціни, наприклад на соєву олію зросли через побоювання, зумовлені посушливою погодою в регіонах виробництва сої в США. Відновлення світових цін на ріпакову олію пояснюється несприятливими погодними умовами в деяких регіонах Канади та Європи.

На ринку молочної продукції відбулося зниження міжнародних цін на сир, сухе незбиране молоко та зростання цін на вершкове масло. Разом із тим ФАО повідомляє, що міжнародні ціни на м'ясо птиці продовжували зростати. Все це пояснюється тим, що така ситуація з високим попитом на цю продукцію

у Східній Азії на тлі проблем з пропозицією, зумовлених масовими спалахами пташиного грипу.

Ціни на цукор підтримуються на високому рівні через побоювання щодо потенційного впливу явища Ель-Ніньо на врожай цукрової тростини в сезоні 2023–2024 рр. поряд зі зміцненням обмінного курсу бразильського реалу до долара США. Однак у не так давно було зафіксовано зниження міжнародних цін на цукор, що зумовлено переважно хорошим урожаєм цукрової тростини у Бразилії. [43]

На ринок енергоресурсів суттєво впливають обмеження цін на російську нафту й нафтопродукти, запроваджені ЄС і G7. Туди можна додати зміни у глобальних енергетичних потоках унаслідок війни РФ проти України, а також погодні умови та скорочення видобутку й постачання на ринок нафти Саудівською Аравією, іншими членами ОПЕК+.

На ринках металопродукції, що можна побачити в табл. 2.4, спостерігається деяке пожвавлення. За оцінками Всесвітньої асоціації сталі, у 2024 р. світовий попит на сталь зросте на 2,3 % порівняно з 2023 р. – до 1822,3 млн. т.

Таблиця 2.4

Експорт та імпорт товарів між Україною та ЄС за 2022 та 2023 роки

Товари	2022	2023
Загальний торговельний оборот (ЗТО)	\$ 41,1 млрд. (-7,4%)	\$ 55,7 млрд. (+35,7%)
Експорт	\$ 17,9 млрд. (-10,9%)	\$ 26,8 млрд. (+49,4%)
Чорні метали	13,5% (-20,1%)	20,3% (+126,8%)
Електричні машини	11,9% (-4,1%)	9,6% (+20,3%)
Жири та олії	9,9% (+19,5%)	8,8% (+35,3%)
Зернові культури	9,6% (-32,3%)	7,2% (+16,3%)
Руди, шлаки	7,8% (-18,1%)	11,2% (+107,6%)
Насіння і плоди олійних рослин	6,7% (-18,5%)	5,5% (+29,2%)
Деревина і вироби з деревини	5,3% (-1,3%)	5,4% (+46,5%)
Меблі	3,5% (+15,1%)	3,3% (+41,1%)

Імпорт	\$ 23,1 млрд. (-4,6%)	\$ 28,9 млрд. (+25,2%)
Реактори ядерні, котли, машини	13,1% (-6,4%)	13,4% (+28,2%)
Засоби наземного транспорту, крім залізничного	11,4% (-16,7%)	11,3% (+28,3%)
Енергетичні матеріали	8,5% (-25,4%)	11,0% (+58,3%)
Електричні машини і устаткування	8,2% (-6,3%)	7,0% (+3,8%)
Фармацевтична продукція	7,5% (+15,2%)	7,0% (+17,6%)
Пластмаси, полімерні матеріали	5,6% (-0,4%)	6,2% (+36,0%)
Різноманітна хімічна продукція	3,3% (-7,8%)	2,8% (+10,1%)
Папір та картон	2,5% (-4,1%)	2,4% (+20,5%)
Сальдо	- \$ 5,2 млрд.	- \$ 2,1 млрд.

Джерело:

[https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-](https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-87f9690e520f&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkraino)

[UA&id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-](https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-87f9690e520f&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkraino)

[87f9690e520f&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkraino](https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-87f9690e520f&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkraino)
[iuTas](https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-87f9690e520f&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkraino)

Прогнозується також, що попит на сталь у 2024 р. зросте на 1,7 % і досягне 1854 млн. т. У поточному році очікується збільшення попиту на сталь у більшості регіонів, за винятком ЄС, Великої Британії, Північної Африки, РФ, країн СНД та України, а у 2025 р. падіння попиту на сталь триватиме лише в РФ, інших країнах СНД та Україні.

Економіка України поступово пристосовується до функціонування в умовах воєнного стану, що позначається на показниках зовнішньої торгівлі. Так, товарообіг України почав відновлюватися, навіть продемонстрував невелике зростання у вартісному вимірі на 4 %. Проте у фізичних обсягах товарообіг зменшився на рівнозначну величину. [14]

Негативну динаміку експорту товарів, нажаль, не вдалося подолати. Обсяг експорту скоротився на 14 % до приблизно 19,4 млрд. дол. Фізичні обсяги експорту зросли на 4 % завдяки вирішенню деяких проблем із логістикою, які виникли у зв'язку з російською агресією, що триває і досі.

На відміну від експорту, вартісні обсяги імпорту товарів збільшилися

приблизно на 20 % до 30,4 млрд. дол., однак, фізичні обсяги імпорту впали на трохи більше ніж 26 %, що свідчить як про зростання світових цін на основні товари українського імпорту, так і про певні зміни у самій товарній структурі імпорту.

Значне зростання негативного сальдо торгівлі товарами (до понад 11 млрд. дол. США) відбулося через значний дефіцит у торгівлі машинами, устаткуванням і транспортом, паливно-енергетичними товарами, продукцією хімічної промисловості, текстилем, текстильними виробами, взуттям та іншими товарами. [36]

Товарна структура експорту та імпорту зазнала значних змін порівняно з першим півріччям минулого року. В експорті, як і раніше, зберігається домінування продовольчих товарів та сільськогосподарської сировини, частка такої продукції зросла до 60,6 % від загального обсягу експорту. Частка несільськогосподарської продукції в експорті відповідно зменшилася до 39,4 %.

Зокрема, частка експорту металів та виробів з них скоротилася до майже 11 % унаслідок скорочення виробництва металургійними підприємствами, а також через логістичні проблеми. Зазнали скорочення також: частки експорту мінеральних продуктів (до 5,1 %) (здебільшого через зменшення обсягів експорту залізної та титанової руд), машин, устаткування і транспорту (до 8,6 %), продукції хімічної промисловості (до 3,1 %) та паливно-енергетичних товарів (до 1,2 %).

В імпорті зменшилася частка ввезення передусім паливно-енергетичних товарів (до 19,2 % від загального обсягу імпорту), що свідчить про поступове насичення внутрішнього ринку цими товарами. Водночас збільшилися частки імпорту машин, устаткування і транспорту (до 29,2 %) та продовольчих товарів і сільськогосподарської продукції (до 11,4 %). [29]

Географічну структуру зовнішньої торгівлі товарами, питому вагу основних країн-партнерів (торговельних блоків) в експорті й імпорті та зміни їхніх показників за результатами 6 місяців 2023 р. можна спостерігати на рис.

2.5 наведеного нижче.

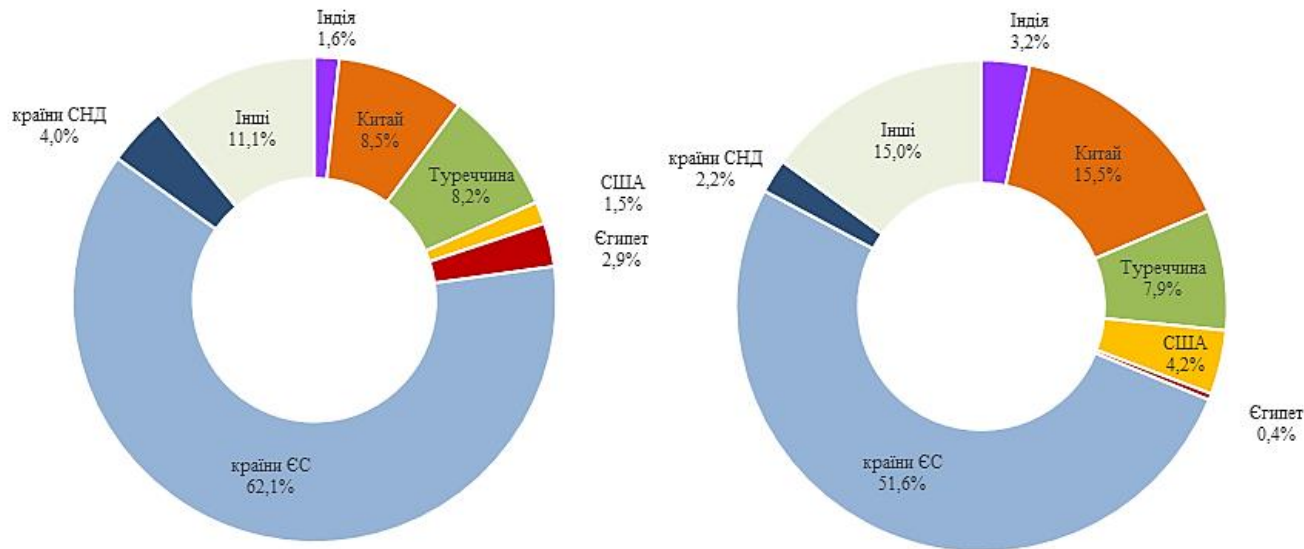

Рисунок 2.5. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами, 6 міс. 2023

р.

Джерело: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-tovaramy-pidsumky-i-pivrichchya-2023-roku>

У географічній структурі зовнішньої торгівлі товарами, як наведено на рис. 2.5, понад 62 % експорту та майже 52 % імпорту України припадало на ЄС, частка товарообігу з яким у підсумку зросла до 56 %. В умовах війни Україна, наскільки це можливо, використовує режим вільної торгівлі, передбачений поглибленою і всеохоплюючою зоною вільної торгівлі. Також успішно використовується такий інструмент підтримки української економіки, як скасування ЄС торговельних обмежень на український експорт.

Проте в другій половині 2023 року було зафіксовано зменшення вартісних обсягів експорту до ЄС на 10 % до 12 млрд. дол., спричинене падінням обсягів експорту більшості товарних груп: паливно-мастильних матеріалів – на 53 %; капітального обладнання (крім транспортного обладнання) та його запчастин і аксесуарів – на 23 %; промислових матеріалів – на 20 %; споживчих товарів – на 18 %.

Зменшення показника експорту не вдалося компенсувати збільшенням постачання до ЄС транспортного обладнання та його запчастин і аксесуарів (на 17 %), інших товарів (на 18 %), а також продовольства й сировини для його

виробництва (на 29 %). Експорту цієї групи товарів не сприяли жодні проблеми з транзитом аграрної продукції, а також заборона з боку Польщі, Угорщини, Болгарії, Словаччини та Румунії на імпорту української пшениці, кукурудзи, насіння ріпаку та соняшнику.

Прямою протилежністю українському експорту до ЄС був імпорту, який збільшився на 35 % і становив 15,7 млрд. дол. Україна збільшила ввезення товарів з ЄС за всіма основними групами товарів, що спричинило нарощування негативного сальдо у торгівлі.

Продовжилася тенденція на зменшення обсягів торгівлі товарами з країнами СНД. Їхня частка у географічній структурі зовнішньої торгівлі товарами скоротилася до 2,9 %, питома вага цього об'єднання країн в експорті зменшилася до 4 %, а в імпорті - до 2,2 %. Зафіксовано падіння експорту до країн СНД на 47 % до 0,8 млрд. дол. внаслідок зменшення поставок майже всіх груп товарів, крім паливно-енергетичних (збільшення експорту електроенергії до Молдови) та інших товарів, які становлять незначну частку. Прогнозовано зменшилися і обсяги ввезення товарів з країни СНД на 82 % до 0,7 млрд. дол., за винятком продовольства, сировини для його виробництва та інших товарів. [21]

Крім ЄС, значні обсяги товарних потоків з України, також прямували до Китаю (8,5 %), Туреччини (8,2 %), Єгипту (2,9 %), Індії (1,6 %) та США (1,5 %). Серед основних торговельних партнерів найбільше покращився показник експорту до Туреччини (на 24 %) за рахунок нарощування поставок олії соняшникової, пшениці, соєвих бобів, ячменю, гороху, лісоматеріалів, феросплавів, двигунів, запчастин до залізничних локомотивів, моторних вагонів трамваїв тощо. [5]

На рис. 2.6 показано те, що не зважаючи на потреби української економіки, помітно зріс імпорту не тільки з ЄС, а й Китаю (зокрема автомобілів, безпілотних літальних апаратів, комп'ютерів, побутової техніки, металопродукції, електрогенераторних установок, акумуляторів електричних, засобів захисту рослин, добрив, нафтопродуктів тощо) та Туреччини

(нафтопродуктів, електрогенераторних установок, транспортних засобів, металопродукції, шин та покришок, лікарських засобів, солі, овочів, риби свіжої тощо) [29]

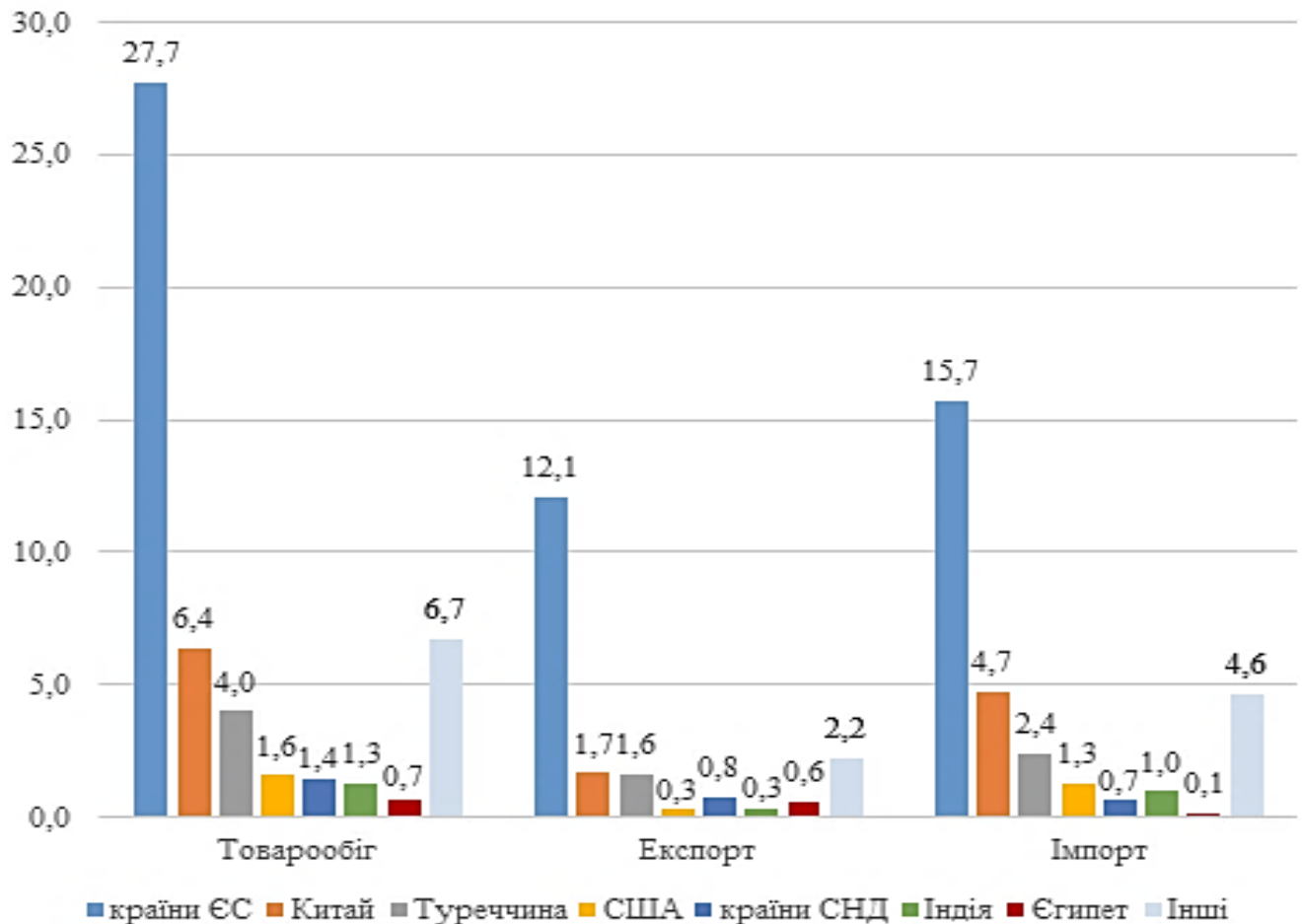

Рисунок 2.6. Основні показники зовнішньої торгівлі товарами України з провідними торговельними партнерами

Джерело: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-tovaramy-pidsumky-i-pivrichchya-2023-roku>

Україна продовжує активно торгувати з ЄС, і хоча деякі сектори зазнали труднощів, загальний тренд залишається позитивним. Європейський ринок залишається одним з найважливіших для українських експортерів, зокрема у сільському господарстві та промисловості.

Проте, необхідно звернути увагу на деякі проблеми, такі як зменшення обсягів експорту у деяких секторах та збільшення негативного сальдо торгівлі. Це потребує уваги до стратегій диверсифікації та підтримки експорту

вразливих секторів. [36]

Торговельні відносини між Україною та Європейським Союзом значно зміцнилися за останні роки, особливо після підписання та впровадження Угоди про асоціацію, яка включає Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ПВЗВТ).

Основними товарними групами, які Україна експортує до ЄС, є:

- Продукція аграрного сектору (зернові культури, олія та інші сільськогосподарські товари)
- Метали та металопродукція
- Машини та устаткування

З боку ЄС основні групи імпорту включають:

- Машини та механізми
- Хімічну продукцію
- Транспортні засоби та запчастини

З 2014 року обсяги торгівлі між Україною та ЄС постійно зростають. У 2023 році товарообіг між Україною та ЄС склав понад 60 мільярдів євро. У 2023 році частка ЄС у зовнішній торгівлі України перевищила 40%, що демонструє зростання економічної інтеграції між регіонами.

Основні Показники

- Експорт з України до ЄС: зріс на 10% у 2023 році, досягнувши приблизно 30 мільярдів євро.
- Імпорт з ЄС до України: зріс на 8%, досягнувши майже 32 мільярдів євро.

2.3. Оцінка стану виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (Угода про Асоціацію) є стратегічним документом, що встановлює рамки для політичного асоціювання та економічної інтеграції між сторонами.

Угода містить положення про співробітництво у політичних питаннях,

включаючи демократію, права людини, правовий порядок, інституційну реформу, та інші аспекти в тому числі й економічні.

Основні цілі Угоди про асоціацію також стосуються розвитку та поглиблення економічних зв'язків між Україною та ЄС. Це включає зниження тарифів на товари, забезпечення доступу до ринку послуг, створення умов для інвестицій, а також сприяння розвитку підприємництва та підтримку малих та середніх підприємств. [28]

Головною метою Угоди є підтримка реформ в Україні, спрямованих на зміцнення демократії, правової держави, боротьби з корупцією та покращення умов життя громадян. Угода передбачає співпрацю між Україною та ЄС у сфері сталого розвитку, включаючи заходи щодо збереження природних ресурсів, енергоефективності, боротьби з забрудненням довкілля та інші заходи.

Також вона передбачає гармонізацію законодавства України з законодавством ЄС у багатьох галузях, що сприятиме спрощенню торгівлі та підвищенню стандартів у різних сферах життя. Угода про асоціацію визначає широкий спектр сфер співпраці між Україною та ЄС, спрямованих на поглиблення взаєморозуміння, економічний розвиток та підвищення якості життя громадян України.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (Угода про Асоціацію) передбачає ряд ключових аспектів, які впливають на торговельні відносини між сторонами, а саме:

1. **Зони вільної торгівлі:** Угода установлює зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, що передбачає поступове зниження тарифів на товари, а також усунення торговельних бар'єрів, таких як квоти та обмеження.
2. **Послуги:** Угода розширює доступ України до ринків послуг ЄС та встановлює правила для сприяння взаємовигідних інвестицій у секторі послуг.
3. **Стандарти і вимоги:** Угода встановлює механізми для зближення стандартів і вимог до продукції та послуг, що сприяє полегшенню

торгівлі та підвищенню якості продукції.

4. **Процедури урегулювання спорів:** Угода містить механізми врегулювання спорів між сторонами щодо торговельних питань, що дозволяє вирішувати конфлікти шляхом діалогу та консультацій.
5. **Сприяння підприємництву та інвестиціям:** Угода сприяє розвитку підприємництва та інвестицій, зокрема шляхом створення сприятливих умов для бізнесу, захисту інтелектуальної власності та стимулювання інвестиційних проектів.

Вплив Угоди на торговельні відносини між Україною та ЄС полягає у зміцненні торговельних зв'язків, збільшенні обсягів торгівлі та інвестицій, підвищенні рівня конкурентоспроможності українських підприємств на європейському ринку та загалом у підвищенні економічного розвитку України. [31]

Загальний прогрес виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством і їхніми державами-членами, з іншої сторони за 2014-2024 роки збільшився з 63% в 2021 р. до 72% в 2022 р., тобто на 9%. *(додаток А, додатки).*

Загальний прогрес за 2014-2022 рр.: [24]

— Кабінет Міністрів України – 70% заходів виконано + 1% в процесі виконання.

— Верховна Рада України – 61% заходів виконано.

— Інші органи державної влади¹ – 59% заходів виконано.

Рис. 2.7 показує, що в 2022 році прогрес виконання завдань в рамках Угоди про асоціацію становить 39%. При цьому, Кабінетом Міністрів України виконано 41% завдань. Натомість прогрес виконання завдань на 2023 рік вже складає 83%.

Протягом 2022 року безпрецедентно високою була динаміка політичного діалогу Україна-ЄС (більше 30 контактів лише на рівні Президента України та Президента Європейської Ради; Президент України безліч разів брав участь у засіданнях Європейської Ради).

Відбулося декілька візитів в Україну Президентки ЄК У. фон дер Ляєн та два візити Президента ЄР Ш. Мішеля, візити до Брюсселю в інституції ЄС Прем'єр-міністра України Д. Шмигала та три візити Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішиної.

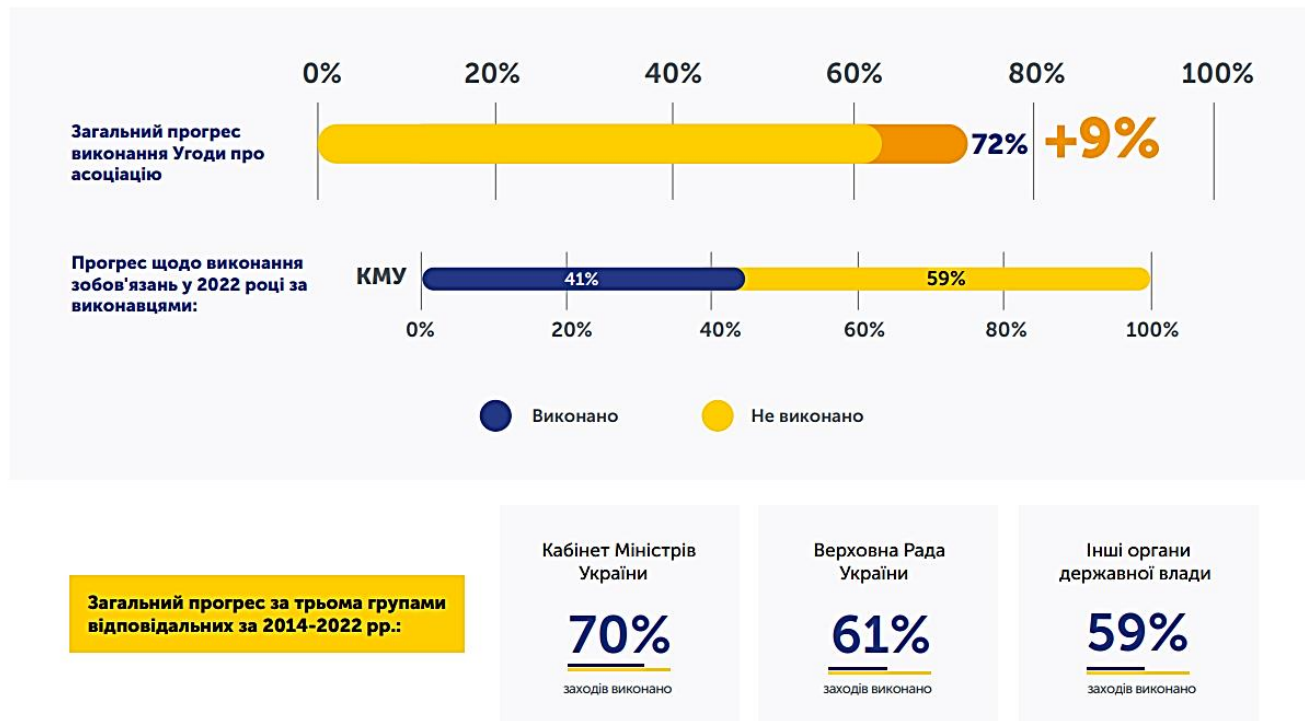

Рисунок 2.7. Загальний прогрес виконання угоди про асоціацію

Джерело: <https://www.kmu.gov.ua/news/opryliudneno-shchorichnyi-zvit-pro-vykonannia-uhody-pro-asotsiatsiiu-ukraina-ies>

Протягом 2022 року безпрецедентно високою була динаміка політичного діалогу Україна-ЄС (більше 30 контактів лише на рівні Президента України та Президента Європейської Ради; Президент України безліч разів брав участь у засіданнях Європейської Ради).

Відбулося декілька візитів в Україну Президентки ЄК У. фон дер Ляєн та два візити Президента ЄР Ш. Мішеля, візити до Брюсселю в інституції ЄС Прем'єр-міністра України Д. Шмигала та три візити Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішиної.

Підтримувалися активні контакти Міністра закордонних справ Д. Кулеби з Високим представником ЄС у закордонних справах і з питань

політики безпеки, а саме з Ж. Боррелем. Міністр на запрошення Високого представника неодноразово звертався з виступом до учасників засідань Ради ЄС у закордонних справах, що сприяло ухваленню міністрами закордонних справ держав-членів ЄС низки рішень на підтримку України у війні з РФ, зокрема щодо надання зброї та допомоги у рамках Європейського фонду миру, запровадження санкцій проти РФ.

Забезпечувалась висока динаміка діалогу з Європарламентом, в тому числі у рамках усталених міжпарламентських контактів (Парламентський комітет асоціації, Євронест, COSAC). Результатами системної роботи з європарламентарями стало ухвалення безлічі резолюцій, які стосуються різних аспектів підтримки України та протидії Росії. У березні 2022 року у Брюсселі було проведено позачергову пленарну сесію Європарламенту, де відбулося обговорення агресії РФ проти України.

Забезпечено проведення регулярних заходів політичного та галузевого діалогу, в тому числі Восьмого засідання Ради асоціації Україна-ЄС.

Конвергенція у сфері зовнішньої політики та політики безпеки України з ЄС, зокрема шляхом приєднання до відповідних заяв ЄС, у тому числі щодо обмежувальних заходів, є обов'язковою умовою у контексті стратегічного курсу нашої держави на членство в ЄС. Позитивну динаміку у цьому процесі було відзначено за результатами 24-го Саміту Україна - ЄС. Станом на кінець 2023 року рівень конвергенції у цій сфері досяг 95%.

Забезпечено посилення санкційного тиску на РФ. За період з лютого 2023 року по лютий 2024 року введено більше 10 пакетів обмежувальних заходів ЄС проти Росії та Білорусі. Санкційна політика реалізовувалась шляхом посилення режимів індивідуальних обмежувальних заходів (списки включають більше 1560 фізичних та 239 юридичних осіб), секторальних санкцій та режимів обмежувальних заходів у відповідь на незаконне визнання, окупацію чи анексію рф окремих територій України.

Зобов'язання України за напрямом Технічні бар'єри у торгівлі передбачені Главою 3 «Технічні бар'єри у торгівлі» Розділу IV «Торгівля і

питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію. Ухвалення горизонтального та вертикального законодавства України, гармонізованого із законодавством ЄС, а також його практичне застосування у сферах технічного регулювання, оцінки відповідності, стандартизації, метрології та ринкового нагляду дало змогу перевести у практичну площину питання підписання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (АСАА).

У 2022 році в рамках проведення II фази попередньої оціночної місії ЄС продовжила роботу оціночна місія ЄС щодо готовності інфраструктури якості України до укладання Угоди АСАА, яка провела оцінювання системи метрології, системи акредитації та оцінки відповідності. [28]

За результатами оцінювання системи метрології, акредитації та оцінки відповідності експерти ЄС надали низку рекомендацій, які необхідно врегулювати.

Експертами ЄС оцінено формування та реалізацію державної політики Мінекономіки у сфері стандартизації, метрології, акредитації та оцінки відповідності, а також діяльність національного органу стандартизації, технічних комітетів стандартизації, національного органу України з акредитації, бізнесу, що бере участь у європейських технічних комітетах та провадить діяльність у трьох пріоритетних секторах промислової продукції. Було помічено активну участь України в європейських та міжнародних організаціях зі стандартизації, акредитації та метрології, що є важливим чинником для визнання національної інфраструктури якості України на європейському та міжнародному рівнях.

З метою врахування рекомендацій, наданих європейськими експертами за результатами оцінювань, проведено аналіз, актуалізовано та надіслано на розгляд Європейській стороні таблиці відстеження результатів врахування рекомендацій щодо адаптації національного законодавства до актів європейського законодавства та порівняльні таблиці відповідності розроблених нормативно-правових актів актам законодавства ЄС.

Водночас, національним органом стандартизації України 20 268 європейських нормативних документів CEN/CENELEC було прийнято як національні нормативні документи методом підтвердження з наданням чинності з 31 грудня 2023 року.

На виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію та рекомендацій експертів у листопаді 2022 року Україна набула статусу асоційованого члена-кореспондента в Європейській асоціації національних метрологічних установ (EURAMET). Генеральною асамблеєю Європейського комітету із стандартизації та Європейським комітетом із стандартизації в електротехніці (CEN/CENELEC) схвалено заявку України на набуття статусу афілійованого члена в CEN-CENELEC з 01.01.2023.

Сторони підтримують постійні комунікації з метою продовження проведення попередньої оціночної місії ЄС.

У 2022 році прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування». [12]

У грудні 2022 року прийнято рішення щодо необхідності проведення консультацій з ЄК стосовно доцільності внесення змін (що стосуються імплементації положень Угоди про асоціацію у сфері боротьби з шахрайством, спрямованим проти фінансових інтересів ЄС) до законодавства України та подання законопроектів після оновлення Додатка XLIV до Угоди про асоціацію.

Європейський Союз є головним торговельним партнером України. За результатами 2023 року питома вага торгівлі товарами та послугами з ЄС склала 53,6% від загального обсягу торгівлі України (у 2021 році – 39,1%). [28]

Під час війни у 2023 році експорт товарів до ЄС склав 27,9 млрд. дол., імпорт 27,0 млрд. дол., а позитивне сальдо - 0,9 млрд. дол.

Натомість експорт послуг у 2023 році склав 3,4 млрд. дол., імпорт 1,7 млрд. дол., а позитивне сальдо - 1,7 млрд. дол.

В рамках Сьомого засідання Комітету асоціації Україна – ЄС у торговельному складі сторони обговорили увесь спектр питань двосторонньої взаємодії в торговельній сфері, а також:

- ухвалили спільне Рішення Комітету про внесення змін до Додатка XV (Наближення митного законодавства) до Глави 5 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;

- досягли домовленості щодо суттєвого оновлення Пріоритетного плану дій Україна-ЄС з імплементації ПВЗВТ на 2023-2024 рр.;

- окреслили подальші кроки на шляху до “промислового безвізу” – укладання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА).

- за результатами згаданого засідання отримано позитивну оцінку сторони ЄС виконання Україною Етапів I та II, передбачених Додатком XXI-B та Додатком XXI-C до Глави 8 “Державні закупівлі” Угоди про асоціацію.

План з імплементації ПВЗВТ 2023-2024 роки був схвалений на саміті Україна - ЄС 3 лютого 2023 року та укладений шляхом обміну листами між Мінекономіки та Єврокомісією.

У ході П'ятого засідання Діалогу Україна – ЄС високого рівня з горизонтальних питань та окремих секторів промисловості сторони обговорили стан української промисловості в умовах військової агресії РФ проти України та окреслили шляхи подальшої співпраці з метою її відновлення за участі та підтримки інституцій ЄС. [31]

Перспективи та можливі напрями подальшого розвитку торговельних відносин між Україною та Європейським Союзом (ЄС) на основі виконання Угоди про асоціацію можуть включати наступні аспекти:

1. **Поглиблення економічного партнерства:** Подальше поглиблення економічних зв'язків між Україною та ЄС може бути досягнуто через

розширення асортименту товарів та послуг, які обмінюються між сторонами, а також створення нових умов для співпраці в сферах якості, інновацій та технологій.

2. **Розвиток виробництва та експорту:** Україна може використовувати Угоду про асоціацію для стимулювання розвитку свого виробництва та збільшення обсягів експорту до країн ЄС. Це може включати підвищення конкурентоспроможності, покращення якості продукції та впровадження нових технологій.
3. **Залучення інвестицій:** Україна може привернути більше іноземних інвестицій, зокрема з країн ЄС, завдяки покращенню інвестиційного клімату та створенню сприятливих умов для бізнесу. Це може сприяти модернізації економіки та розвитку нових галузей.
4. **Розширення торговельних зв'язків:** Подальша інтеграція України до європейського ринку може включати розширення торгівлі послугами, введення нових торговельних угод та співпрацю в галузі цифрової економіки та інновацій.
5. **Розвиток логістики та інфраструктури:** Подальше розвиток логістики та інфраструктури може сприяти зручнішому та ефективнішому транспортуванню товарів між Україною та ЄС, що допоможе збільшити торгівлю та знизити витрати на транспортування.

Ці напрями підкреслюють важливість подальшої інтеграції України в європейський економічний простір та використання Угоди про асоціацію як основи для розвитку торговельних відносин між Україною та ЄС.

Для підвищення ефективності співпраці та розвитку торгівлі між Україною та Європейським Союзом Україна може працювати над поглибленням своєї інтеграції в європейський ринок, спрощуючи процедури та процеси експорту та імпорту. Це може включати вдосконалення митних процедур, гармонізацію стандартів і вимог до продукції, а також сприяння вирішенню технічних бар'єрів.

Україна може активно працювати над розширенням географії своєї

торгівлі в межах ЄС, звертаючи увагу на нові ринки та сектори зростання. Це може включати пошук нових торговельних партнерів, особливо у важкий час, коли деякі ринки можуть ставати менш привабливими. [28]

Подальший розвиток інфраструктури та логістики може значно полегшити та здешевити транспортування товарів між Україною та ЄС. Це включає розвиток портової інфраструктури, вдосконалення дорожньо-транспортних мереж та розвиток міжнародних залізничних та авіаційних маршрутів.

Висновки до розділу 2

У розділі був проведений аналіз стану міжнародних торговельних відносин в країнах Європейського Союзу (ЄС) та в Україні. На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Стан торговельних відносин в країнах ЄС: Європейський Союз є одним з найбільших торговельних блоків у світі, і його торговельні відносини є дуже розвинутими та різноманітними. Країни ЄС відомі своєю відкритою економікою та високим рівнем міжнародної торгівлі, що дозволяє їм активно взаємодіяти на світовому ринку.
2. Специфіка торговельних відносин України з ЄС: Україна є важливим партнером Європейського Союзу у сфері торгівлі. Після підписання Угоди про асоціацію з ЄС та вступу в силу зональної частини, торговельні відносини між Україною та ЄС підсилилися, що сприяло збільшенню обсягів торгівлі та взаємному збільшенню інвестицій.
3. Проблемні аспекти торговельних відносин України з ЄС: Незважаючи на позитивний розвиток торговельних відносин, існують деякі проблеми, такі як недостатня диверсифікація українського експорту, високий рівень корупції та недостатня впровадження реформ у країні.
4. Потенціал для подальшого розвитку: На основі аналізу можна визначити значний потенціал для подальшого розвитку торговельних відносин між Україною та ЄС. Цей потенціал може бути реалізований за допомогою

поглиблення співпраці, реалізації структурних реформ та впровадження інноваційних підходів у сфері торгівлі.

5. Вплив геополітичних факторів: Геополітична ситуація, включаючи конфлікти та політичні напруження, може мати значний вплив на торговельні відносини. Україні важливо стабілізувати внутрішньополітичну ситуацію та підтримувати мирні відносини з сусідніми країнами, що сприятиме стабільному розвитку торговельних відносин з ЄС.
6. Роль технологій та цифровізації: Сучасні технології та цифровізація мають потенціал значно покращити торговельні відносини між Україною та ЄС. Впровадження цифрових платформ для торгівлі, удосконалення логістичних процесів та використання нових технологій у виробництві можуть сприяти підвищенню ефективності та конкурентоспроможності української економіки.

Таким чином, аналіз показує, що, незважаючи на існуючі виклики, існують значні можливості для розвитку та зміцнення торговельних відносин між Україною та ЄС. Реалізація цих можливостей вимагає комплексного підходу, що включає структурні реформи, боротьбу з корупцією, інновації та активну міжнародну співпрацю.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СПІЛЬНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС В УКРАЇНІ

3.1. Проблеми імплементації принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні

ЄС впроваджує спільну торговельну політику з метою сприяти економічному зростанню, зміцненню конкурентоспроможності та підтримці вільної торгівлі між своїми членами та з іншими країнами. Україна, яка прагне наблизитися до Європейського Союзу, також здійснює реформи та імплементує принципи спільної торговельної політики ЄС.

Імплементация принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні може стикатися з рядом проблем, а саме: [20]

1. **Легіслативні реформи:** Україна повинна гармонізувати своє законодавство з законами ЄС, що може вимагати значних зусиль та часу. Україні може бути складно швидко адаптувати своє законодавство та інституційну структуру до стандартів та вимог ЄС у сфері торгівлі.
1. **Інфраструктурні виклики:** Розвиток та модернізація інфраструктури для відповідності європейським стандартам може виявитися складним завданням. Деякі аспекти інфраструктури та логістики в Україні можуть бути недостатньо розвинені для ефективного впровадження політик ЄС, зокрема у сфері торгівлі.
2. **Економічна конкурентоспроможність:** Деякі українські підприємства можуть виявити труднощі у конкуренції з європейськими компаніями через різницю в рівнях технологій та якості продукції. Деякі галузі української економіки можуть потребувати значних змін та модернізації, щоб відповісти вимогам європейського ринку та забезпечити конкурентоспроможність.
3. **Торговельні бар'єри:** Незважаючи на укладення угод, інші країни ЄС можуть мати власні інтереси та захистні заходи, що ускладнюють доступ на український ринок.

4. **Культурні та мовні відмінності:** Різниця в культурі та мові може ускладнити взаєморозуміння та співпрацю між українськими та європейськими компаніями.
5. **Політичні чинники:** Політичні нестабільності в Україні та в ЄС можуть ускладнити процес прийняття та реалізації спільних торговельних рішень. Деякі соціальні та політичні групи в Україні можуть виступати проти впровадження певних аспектів торговельної політики ЄС через страх втрати робочих місць або зміни в економічних умовах.
6. **Корупція та недостатня прозорість:** Корупція може перешкоджати ефективному впровадженню політик ЄС в Україні, включаючи торговельні угоди. Недостатня прозорість у торговельних операціях може також ускладнювати взаємодію між Україною та ЄС.
7. **Геополітичні фактори:** Складні відносини з Росією та геополітичне розташування України можуть також впливати на імплементацію торговельних політик ЄС, включаючи торговельні угоди та тарифи.

Для подолання цих проблем Україна може вживати різноманітні заходи, такі як: активність у впровадженні реформ та модернізації; зміцнення боротьби з корупцією та підвищення прозорості; сприяння розвитку інфраструктури та логістики; розширення діалогу з громадськістю та зацікавленими сторонами. Також важливо продовжувати співпрацю з ЄС та використовувати їх підтримку та досвід у процесі імплементації торговельної політики.

Недостатній рівень гармонізації законодавства України з правилами та стандартами ЄС може стати серйозною перешкодою на шляху до інтеграції з Європейським Союзом та ефективного виконання торговельних угод між ними. Законодавство України та ЄС може містити різні правила, стандарти та процедури, що ускладнює взаємодію між двома системами. Наприклад, вимоги щодо якості продукції, безпеки товарів та екологічних стандартів можуть кардинально відрізнятися один від одного. [40]

Гармонізація законодавства – це складний та тривалий процес, який

вимагає великих зусиль та ресурсів з обох сторін. Це охоплює не лише прийняття нових законів та нормативних актів, а й їхню повну імплементацію та виконання. Гармонізація законодавства може потребувати структурних змін у внутрішній системі управління та регулювання, щоб вона відповідала вимогам ЄС. Це може включати створення нових органів, агентств або модернізацію вже існуючих.

Гармонізація може вимагати значних фінансових витрат для проведення необхідних реформ, навчання персоналу, розробки і впровадження нових стандартів та процедур. [2]

Для подолання цих проблем необхідно вдосконалювати механізми співпраці між Україною та ЄС, активізувати програми технічної допомоги та консультацій з питань гармонізації, а також здійснювати систематичний моніторинг та оцінку прогресу у цьому напрямку. Такий підхід допоможе забезпечити більш ефективну інтеграцію України з Європейським Союзом та сприятиме створенню сприятливих умов для розвитку торгівлі та економічного співробітництва.

Відсутність ефективних механізмів контролю за виконанням торговельних угод та узгоджених положень може породжувати серйозні проблеми, які впливають на ефективність та довіру до торговельних відносин між Україною та ЄС.

У відсутність ефективних систем моніторингу та звітності стає складніше відстежувати виконання умов та положень торговельних угод. Це може призвести до невиконання зобов'язань та порушень угод.

Часто різні органи чи відомства відповідають за різні аспекти контролю (наприклад, митна служба, агентства з безпеки продуктів харчування тощо), але вони можуть не завжди ефективно співпрацювати та координувати свою діяльність.

Без належних санкцій та відповідальності за невиконання угод стає складніше забезпечити дотримання умов та стандартів, що узгоджені між сторонами. [35]

Важливо, щоб інформація про виконання торговельних угод та спільних положень була доступною для громадськості та зацікавлених сторін. Брак прозорості може призвести до підозрілих або нечесних практик.

Для подолання цих проблем потрібно вдосконалювати механізми моніторингу та контролю, зміцнювати співпрацю між різними органами та відомствами, встановлювати належні санкції за порушення угод, а також забезпечувати прозорість та доступність інформації про виконання угод. Такий підхід допоможе забезпечити ефективність та довіру до торговельних відносин між Україною та ЄС.

Корупція та недостатній рівень довіри до інституцій в Україні справді є серйозними проблемами, що можна побачити на рис. 3.1, які можуть суттєво ускладнювати впровадження політики та реалізацію торговельних угод з ЄС.

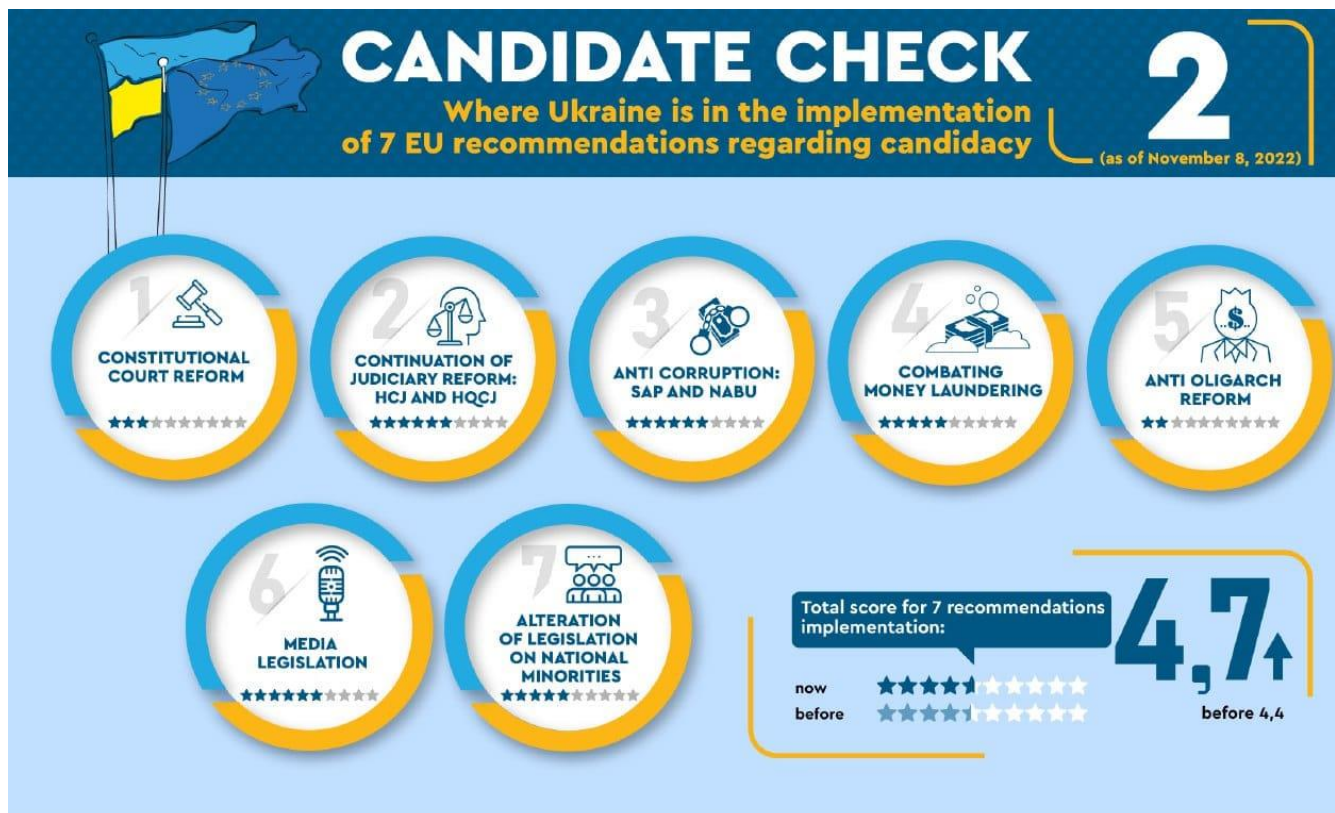

Рисунок 3.1. Оцінка Українського кандидатства в ЄС, 2022 р.

Джерело: <http://neweurope.org.ua/en/analytics/kandydat-check-4-de-ukrayina-perebuyaye-u-vykonanni-7-rekomendatsij-yes/>

Як видно на рис. 3.1 наявність корупції в українських інституціях може спричинити викривлення процесів прийняття рішень та адміністрування

законів і політик. Це може призвести до неправомірних дій, які сприймаються як перешкоди для розвитку торговельних відносин з ЄС та відсутність рівного доступу до ринків.

Недовіра громадян до урядових та регулюючих органів може створювати перешкоди для впровадження реформ та реалізації політики. Це може впливати на ефективність роботи уряду, а також на взаємодію з міжнародними партнерами, включаючи ЄС. [3]

Брак прозорості в урядових діях та прийнятті рішень може підживлювати відчуття недовіри серед громадян та міжнародних партнерів. Недостатня доступність інформації та обмежена участь громадськості у процесі прийняття рішень може зменшувати легітимність дій уряду.

Для подолання цих проблем необхідно проводити широкомасштабні реформи, спрямовані на боротьбу з корупцією, зміцнення довіри до уряду та інституцій, а також підвищення прозорості та відкритості в діяльності влади. Це може включати удосконалення законодавства, зміцнення контролю та нагляду, підвищення професійності державних службовців, а також залучення громадськості до процесу прийняття рішень. Тільки такий комплексний підхід допоможе подолати ці проблеми і створити сприятливі умови для розвитку торговельних відносин з ЄС.

Для України та Європейського Союзу міжнародні геополітичні фактори мають велике значення для реалізації торговельної політики. Україна розташована між Європейським Союзом та Російською Федерацією, що робить її ключовим гравцем у геополітичних відносинах між Східною та Західною Європою. Геополітичний конфлікт з Росією та анексія Криму створюють напруження у відносинах між Україною та ЄС.

Хоча Україна прагне інтегруватися в європейський торговельний простір, реформи, необхідні для відповідності стандартам ЄС, можуть зазнавати затримок або бути недостатньо ефективними. Це може бути пов'язано з політичною нестабільністю, бюрократичними перешкодами або опозицією з боку певних груп. [6]

Успішна імплементація принципів ЄС вимагає від України виконання ряду технічних вимог, таких як гармонізація законодавства, підвищення якості продукції, адаптація до стандартів безпеки тощо. Це може вимагати значних зусиль і ресурсів.

Успішна імплементація спільної торговельної політики ЄС в Україні вимагає підтримки з боку уряду, бізнес-спільноти та громадськості, щоб забезпечити відповідну реалізацію і дотримання стандартів.

3.2. Стратегічні напрями розвитку зовнішньої торгівлі України в контексті євроінтеграції

Україна активно експортує до країн ЄС різноманітні товари, зокрема метали, зерно, нафтопродукти, машини та обладнання, хімічні продукти щобуло розписано в другому розділі. З країн ЄС Україна ввозить головним чином машини та обладнання, транспортні засоби, хімічні речовини, продукти харчування та напої. В останні роки спостерігається тенденція зростання торгівлі між Україною та країнами ЄС, що вказує на поглиблення економічних зв'язків між сторонами.

Імпорт товарів із ЄС зазвичай перевищує експорт із України до країн ЄС. Головні торговельні партнери України в Європейському Союзі - Німеччина, Польща, Італія, Франція та інші країни. Відносини Україна - ЄС значною мірою залежать від світової кон'юнктури. Тому складні і непередбачувані глобальні процеси, кризові явища та виклики тією чи іншою мірою відбиваються як на внутрішній ситуації в ЄС і в Україні, такі і на якості і темпах євроінтеграції. [22]

Російсько-український конфлікт великого масштабу перетворив геополітичну картину, породив ризики й загрози, і спровокував турбулентні процеси у сферах політики, економіки та безпеки, наслідки яких наразі складно передбачити. Агресія з боку Росії ще більше поглибила протиріччя в сучасному світі, погіршила соціально-економічну ситуацію як на регіональному, так і на глобальному рівнях. Зростання цін на енергоресурси

та криза на ринку продуктів харчування призвели до зростання вартості споживчих товарів і суттєвого впливу на добробут громадян багатьох країн світу.

Масштабні кризові явища загострили проблему нерівності, різної спроможності країн протистояти зовнішнім впливам і кризам. У найбільш уразливих країнах світу спостерігається невдоволення і розчарування, зростають популістські настрої, тенденції політичного реваншу, активізуються праворадикальні й екстремістські сили. Створюється соціальне підґрунтя для авторитаризму, поширюється ідеологія так званої «сильної руки» як засобу подолання внутрішніх труднощів і нейтралізації економічних негараздів.

Загрозою глобальної дестабілізації є ескалація конфлікту на осі колективний Західросія. Війна в Україні і гібридна експансія путінського режиму на теренах ЄС, ядерний шантаж і агресивна неоімперська політика москви спровокували безпрецедентну гостру конфронтацію, яка несе небезпеку воєнного конфлікту між РФ і НАТО, розв'язання світової війни з непередбачуваними наслідками. [7]

Щодо структури експорту і імпорту, промислові товари зазвичай становлять основу торгівлі між Україною та ЄС, але також є певні обсяги торгівлі сільськогосподарською продукцією та послугами.

На світовому ринку зернових та продовольства, за інформацією ФАО, п'ять місяців поспіль триває зниження цін на тлі поліпшення прогнозів щодо виробництва пшениці, відновлення експорту з чорноморських портів України. Збільшення пропозиції на світовому ринку ріпакової олії, пальмової олії з Південно-Східної Азії, соняшникової олії з України та зменшення попиту на неї має також знижувальний вплив на ціни у світі.

Основними факторами, що впливають на зниження цін на молочну продукцію на ринку, є зменшення попиту з боку імпортерів вершкового масла й сухого молока, а також збільшення обсягів постачань молочної продукції з Нової Зеландії внаслідок початку нового сезону виробництва молока.

Подальше зниження цін на молочні товари може бути пов'язане зі збільшенням постачань м'яса птиці, яловичини та баранини на експорт, що також призводить до зниження світових цін на м'ясо в цілому.

Серед основних чинників зниження світових цін на цукор можна виокремити збільшення граничного обсягу експорту цукру в Індії та зниження цін на етанол у Бразилії, завдяки чому зросло використання цукрової тростини для виробництва безпосередньо цукру.

На світовому ринку металопродукції відбувається загальне скорочення виробництва черних металів та виробів з них, оскільки попит промисловості та будівельної галузі на ці матеріали зменшується. Різке зростання вартості енергоресурсів у країнах Європейського Союзу, а також обмеження імпорту з Чорноморського регіону з боку Росії, змушують європейські металургійні підприємства все більше звертатися до імпорту більш доступної за ціною сталі з Азії. Цьому сприяє також торговельний режим ЄС, що не передбачає імпорتنних мит або квот на імпорт сталевих напівфабрикатів.

Водночас довгомірні сталеві вироби з Південно-Східної Азії європейські підприємства розглядають як заміну продукції турецького походження, вартість якої також швидко зростає через ціни на енергоносії. Проте Туреччині вдається регулярно використовувати всі доступні імпортні квоти ЄС на цю продукцію. Однак, зважаючи на наслідки війни РФ проти України, ситуація в металургійній промисловості Туреччини почала серйозно погіршуватися з огляду на: зменшення попиту з боку ЄС; увезення на турецький ринок російської металургійної продукції за демпінговими цінами; а також дедалі більші ризики введення санкцій США та ЄС на сталеливарну продукцію Туреччини, яка містить російську сталь. [15]

Товарообіг України й далі знижується за всіма основними товарними групами як у вартісному, так і фізичному вимірах, за винятком вартісних обсягів паливно-енергетичних товарів, що спричинено високими цінами на їх імпорт.

Триває негативна динаміка експорту товарів, який скоротився майже на

28 % (до 25,7 млрд. дол.) випереджальними темпами проти імпорту товарів, що зменшився на 19 % (до 30 млрд. дол.).

Водночас значно розширилося від'ємне сальдо торгівлі товарами до 4,4 млрд. дол., зокрема через збільшення вартісних обсягів ввезення паливно-енергетичних товарів, машин, устаткування й транспорту, а також продукції хімічної промисловості для задоволення потреби в цих товарах на території України.

Товарна структура експорту й імпорту, по суті, не змінилася проти показників за I півріччя 2023 р. В експорті домінують продовольчі товари та сільськогосподарська продукція (частка 45 % від загального експорту), метали та вироби з них (17 %), машини, устаткування й транспорт (10,5 %) та мінеральні продукти (10 %). В імпорті переважали передусім машини, устаткування й транспорт (частка 28 % від загального імпорту), паливно-енергетичні товари (25 %), продукція хімічної промисловості (18 %), а також продовольчі товари та сільськогосподарська продукція (11 %). [19]

Важливо відзначити, що на фоні тривалих зусиль України у напрямку подолання дефіциту палива та пошуку альтернативних логістичних маршрутів для експорту сільськогосподарської продукції, у липні вдалося значно збільшити енергетичний імпорт та експорт зернових культур у порівнянні з червнем цього року. Крім того, у липні відзначено зростання експорту української електроенергії до країн Європейського Союзу, що сприятиме процесу заміни російського газу, що використовується ЄС для виробництва електроенергії.

Особливістю географічної структури зовнішньої торгівлі товарами стало поступове збільшення часток експорту (до 61 %) та імпорту (до 48 %) України до/з Європейського Союзу та відповідно наближення частки товарообігу України, яка припадає на ЄС і становить наразі 53,7 %, до показника деяких країн ЄС (зокрема Польщі – 63,7 %, Болгарії – 63,3 %, Литви – 62,7 %, Естонії – 58,4 % у 2022 р.) у їхній торгівлі всередині ЄС.

Скасування торговельних обмежень Європейським Союзом на

український експорт відкриває можливості для українських товарів конкурувати на рівних з продукцією країн ЄС і збільшувати обсяги експорту. Це спрощує доступ українських енергоресурсів, продуктів харчування, сировини для їх виробництва, капітального обладнання (за винятком транспортного) та його компонентів та аксесуарів на європейські ринки. Такий крок може вважатися інструментом підтримки України в умовах війни і сприяє інтеграції української економіки до європейського простору, сприяючи зміцненню економічних зв'язків між Україною та ЄС.

На відміну від експорту до ЄС, який загалом збільшився приблизно на 9 % (до 15,6 млрд. дол.), імпорт з ЄС скоротився на 7 % і становив 14,3 млрд. дол. Україна скоротила ввезення капітального обладнання та його частин й аксесуарів, споживчих товарів, промислових матеріалів та сільгосппродукції, водночас збільшивши імпорт українських паливно-мастильних матеріалів.

Частка країн СНД в географічній структурі зовнішньої торгівлі товарами скоротилася до 10 %, а товарообіг – на всі 45 %. Тим часом питома вага цього об'єднання країн в експорті зменшилася до 6 %, а в імпорті – до 13 %. Відбулося істотне падіння експорту до країн СНД на 59 % (до 1,6 млрд. дол.) унаслідок зменшення постачань українських промислових матеріалів, капітального обладнання та його частин й аксесуарів, а також сільськогосподарської продукції. Також зменшилися й обсяги ввезення товарів з країни СНД на 36 % (до 3,9 млрд. дол.) головно через падіння імпорту промислових і паливно-мастильних матеріалів.

Експорт усіх широких товарних груп з України до ЄС-27 продемонстрував зростання станом на 2023 рік порівняно з докризовим періодом 2013 року. При цьому темпи зростання різних секторів значно відрізнялися.

За останні роки спостерігається значне зростання експорту різних товарних груп з України, зокрема: товарів металургійної промисловості (+1,95 млрд. дол., +44%); жирів та олій, зокрема соняшникова олія (+1,92 млрд. дол.,

+434%); машин і обладнання, включаючи електрокабельну продукцію та електропобутову техніку (+1,31 млрд. дол., +68%); продуктів рослинного та тваринного походження (+1,11 млрд. дол., +36%); мінеральних продуктів, зокрема залізної руди (+1,03 млрд. дол., +36%); виробів деревообробної і паперової промисловості (+0,95 млрд. дол., +141%); різних промислових виробів і творів мистецтва (+0,84 млрд. дол., +428%); готових харчових продуктів (+0,34 млрд. дол., +47%); пластмас та виробів з них (+0,33 млрд. дол., +356%); виробів з каменю, кераміки та скла (+0,27 млрд. дол., +436%), що свідчить про високу конкурентоспроможність української економіки на міжнародному ринку. [25]

У результаті в експорті України до ЄС-27 зросла частка таких товарних груп (2023 рік vs 2013 рік):

- Жири та олії тваринного або рослинного походження – з 2,7% у 2013 році до 8,8% у 2023 році.
- Товари деревообробної і паперової промисловості – з 4,2% до 6,1%.
- Пластмаси, гума та вироби з них – з 0,6% до 1,6%.
- Різні промислові вироби і твори мистецтва – з 1,2% до 3,9%.
- Вироби з каменю, кераміки, скла – з 0,4% до 1,2%.
- Машини, механізми, електротехнічне та оптичне обладнання – з 11,9% до 12,1%.

При цьому в експорті України до ЄС-27 знизилася роль таких товарних груп (2023 рік vs 2013 рік):

- Товари металургійної промисловості – з 27,2% у 2013 році до 23,7% у 2023 році.
- Мінеральні продукти – з 17,7% до 14,5%.
- Продукти рослинного і тваринного походження – з 19,2% до 15,8%.
- Продукція хімічної і пов'язаних галузей – з 4,2% до 3,5%.
- Товари легкої промисловості – з 5% до 3,7%.

ЄС є ключовим ринком з часткою понад 75% для експорту низки українських товарів легкої промисловості, меду, електрокабелів, побутової

техніки, спортивного обладнання, меблів тощо. Разом з тим, Україна займає значні позиції в імпорті до ЄС соняшникової олії, зернових (кукурудза, ячмінь, пшениця), мед, чорні метали, казеїн, санітарні рушники, оброблені томати, органічної продукції тощо. [40]

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом/Повноважним військовим зв'язком та торгівлею (ПВЗВТ) скасувала більшість ввізних мит ЄС, що полегшило українським компаніям і споживачам проводити обмін товарами та послугами з компаніями та споживачами ЄС. За даними СОТ, у 2014 році ЄС застосовував нульові ставки ввізних мит щодо товарів з України для близько 89% тарифних ліній. Причому близько 25% ставок MFN вже були нульовими, а 64% ЄС скасував як автономні торговельні преференції (АТП) 23 квітня 2014 року. Відповідно до графіків сторін процес тарифної лібералізації в рамках ПВЗВТ має завершитися до 2023 року для ЄС та до 2026 року для України. До 2023 року в цілому близько 95,8% тарифних позицій ЄС будуть нульовими для продукції з України. [3]

Тарифна лібералізація в рамках ПВЗВТ забезпечила значне зменшення митних бар'єрів на ринку ЄС для українських товарів. Таким чином, українські товари отримали переваги у доступі на ринок ЄС порівняно з іншими країнами світу, що не мають преференційних торговельних угод з ЄС і до яких застосовуються митні ставки в режимі найбільшого сприяння (MFN). До того ж Україна має значний потенціал для розвитку різних секторів економіки, які можуть бути особливо привабливими для інвесторів з країн Європейського Союзу. Також вона має потужний ІТ-сектор і висококваліфіковану робочу силу, що робить її привабливим місцем для розробки програмного забезпечення, послуг ІТ-консалтингу, аутсорсингу та інших ІТ-послуг.

Значна частина земельних ресурсів України придатна для сільськогосподарського використання. Інвестиції у сільське господарство, переробку сільськогосподарської продукції та виробництво органічних

продуктів можуть бути привабливими для інвесторів з ЄС.

Україна має значні ресурси відновлювальної енергії, такі як сонячна та вітрова енергія, а також потенціал у сфері енергоефективності. Інвестиції у ці сектори можуть сприяти модернізації енергетичної інфраструктури та зменшенню залежності від імпорتنих джерел енергії.

3.3. Перспективи удосконалення спільної торговельної політики ЄС

Основні засади та принципи спільної торговельної політики Європейського Союзу (ЄС), спрямовані на розвиток вільної торгівлі та зниження торговельних бар'єрів.

Основна мета спільної торговельної політики Європейського Союзу полягає в створенні зони вільної торгівлі серед країн-членів ЄС, що передбачає видалення митних тарифів та інших обмежень на взаємну торгівлю товарами та послугами. Угода про асоціацію між Україною та ЄС включає масштабне наближення українського законодавства і стандартів до європейських у різних сферах, що стосуються торгівлі з ЄС. Це означає, що виробництво українських товарів для внутрішнього ринку також буде відбуватися за європейськими практиками і стандартами. Гармонізація стандартів та регуляторних практик створює можливості для зниження регуляторних відмінностей та нетарифних бар'єрів у торгівлі, а також зменшує витрати українських експортерів на подолання цих бар'єрів при здійсненні поставок до ЄС. Крім того, завдяки гармонізації нетарифних заходів українські експортери можуть підвищити свою конкурентоспроможність на ринку ЄС та інших ринках, що відкриває шлях для збільшення експорту на ці ринки. [22]

Європейський Союз активно працює над зниженням тарифних бар'єрів, таких як митні тарифи, а також над подоланням нетарифних перешкод, таких як різні стандарти, сертифікація та технічні бар'єри, які можуть ускладнювати торгівлю та стати перешкодою для вільного руху товарів. Варіативність нетарифних заходів може мати різний вплив на міжнародну торгівлю та

торговельних партнерів: деякі можуть збільшувати витрати виробників на відповідність стандартам та вимогам інших країн, що призводить до підвищення цін та обмеження міжнародної торгівлі. Однак багато нетарифних заходів можуть сприяти міжнародній торгівлі, підвищуючи безпеку та якість товарів, інформованість споживачів та інші аспекти, що стимулюють попит на цю продукцію. У той же час, деякі нетарифні заходи можуть бути нетарифними бар'єрами (НТБ), які можуть мати протекціоністську та дискримінаційну мету або бути надмірними чи неправильно імplementованими.

Також ЄС докладає зусиль для встановлення загальних стандартів та регуляцій, що дозволяють взаємне визнання продукції та послуг, що відповідають цим стандартам, без необґрунтованих перешкод. [7]

Для України повне членство в ЄС принесе найбільше зростання імпорту 40% (9,3 млрд. дол.) з великим розходженням темпів зростання в країнах ЄС: від 23% збільшення імпорту до Румунії до 70% збільшення імпорту в Данію. Скасування застосовуваних мит збільшить імпорт лише на 0,5% (0,105 млрд. дол.). Взаємне визнання та гармонізація НТЗ призведе до збільшення імпорту країн ЄС з України на 4,3% - 17,2% (1-3,9 млрд. дол.).

Очікується, що найбільші вигоди від зниження тарифів зазначаються для категорій товарів, таких як «Живі тварини; продукти тваринного походження» з очікуваним зростанням на 12,2% або 52 млн. доларів, «Взуття, головні убори, парасольки» з очікуваним зростанням на 4% або 6,5 млн. доларів та «Продукти харчування; напої; тютюн» з очікуваним зростанням на 2,4% або 26 млн. доларів. [20]

Існують кілька потенційних областей для розширення співробітництва та поглиблення торговельних відносин між Україною та Європейським Союзом.

Щоб удосконалити механізми та інструменти спільної торговельної політики Європейського Союзу (ЄС) з урахуванням інтересів України, можна запропонувати наступні заходи:

1. **Технічна допомога та підтримка:** ЄС може надавати Україні технічну допомогу та консультації з питань гармонізації законодавства та стандартів з вимогами ЄС, що сприятиме покращенню якості продукції та доступу на українські товарні ринки.
2. **Підтримка у реформуванні секторів економіки:** ЄС може активніше підтримувати Україну у реформуванні секторів економіки, які є ключовими для торгівлі з ЄС, таких як сільське господарство, енергетика та транспорт.
3. **Розвиток експортного потенціалу:** ЄС може надавати фінансову підтримку та технічну допомогу українським компаніям для підвищення їхнього експортного потенціалу на ринки ЄС, включаючи підтримку у відповідності стандартам якості та безпеки.
4. **Стимулювання інвестицій:** ЄС може пропонувати програми фінансової підтримки та стимулювання інвестицій для українських компаній, що сприятимуть модернізації виробництва та розвитку нових галузей економіки.
5. **Удосконалення механізмів торговельних угод:** ЄС може активно працювати над удосконаленням механізмів торговельних угод з Україною, зокрема шляхом спрощення процедур та зниження торговельних бар'єрів для українських товарів та послуг.
6. **Розвиток торговельно-економічної співпраці на регіональному рівні:** ЄС може підтримувати ініціативи щодо розвитку торговельно-економічної співпраці між регіонами України та країнами ЄС, що сприятиме розвитку місцевих економік та підвищенню рівня життя.

Вивчення досвіду інших країн у співпраці з Європейським Союзом (ЄС) та впровадженні інноваційних підходів у сфері торгівлі буде корисним для України. Деякі країни, які мають географічну близькість до ЄС, використовують модель найближчих сусідів для розвитку торгівлі та співпраці з ЄС. Ця модель передбачає глибоку інтеграцію у внутрішній ринок ЄС та активну участь у програмах співпраці.

До того ж деякі країни активно розвивають стратегії партнерства з ЄС, спираючись на взаємовигідність у сфері торгівлі та інвестицій. Ці стратегії включають розвиток спільних проєктів, обмін досвідом та ресурсами. Країни використовують інноваційні підходи при укладанні торговельних угод з ЄС, такі як включення стандартів з питань праці, середовища та соціальних стандартів у торговельні угоди. [35]

Рекомендації для уряду України включають прискорення гармонізації законодавства та стандартів з правилами ЄС, розвиток експортних секторів, покращення інфраструктури та логістики, розвиток інновацій та підтримку малого та середнього бізнесу. Рекомендації для інституцій Європейського Союзу включають підтримку реформ в Україні, стимулювання інвестицій, поглиблення торговельних зв'язків, підтримку інновацій та розвитку ІТ-сектору, а також підтримку соціальних та екологічних стандартів у торговельних відносинах.

Висновки до розділу 3

У цьому розділі були виявлені основні проблеми та перспективи імплементації принципів спільної торговельної політики Європейського Союзу (ЄС) в Україні. На основі аналізу можна зробити висновок, що Україна стикається з рядом проблем при впровадженні принципів спільної торговельної політики ЄС. Ці проблеми включають недостатню гармонізацію законодавства, низьку якість інфраструктури, високий рівень корупції та неефективність державного управління.

- 1. Основні проблеми імплементації:** Важливими перешкодами є недостатня гармонізація українського законодавства з нормами та стандартами ЄС, що створює бар'єри для повноцінного інтегрування в європейський ринок. Також значними проблемами є низька якість інфраструктури, високий рівень корупції та неефективність державного управління, які ускладнюють ефективну реалізацію європейських торговельних принципів.

2. **Необхідність структурних реформ:** Для успішної імплементації принципів торговельної політики ЄС в Україні необхідно провести широкомасштабні структурні реформи в таких сферах, як правова система, адміністративне управління та боротьба з корупцією. Лише комплексний підхід до реформування цих сфер зможе створити умови для ефективного впровадження європейських стандартів.
3. **Потенціал для розвитку:** Незважаючи на проблеми, імплементація принципів торговельної політики ЄС в Україні має значний потенціал для розвитку. Цей потенціал може бути реалізований через вдосконалення інфраструктури, підвищення якості управління та сприяння сталому економічному зростанню. Особливо важливою є модернізація транспортної та логістичної інфраструктури, що дозволить поліпшити торговельні можливості України.
4. **Підтримка з боку ЄС:** Успішна імплементація принципів торговельної політики ЄС в Україні потребує активної підтримки та співпраці з інституціями Європейського Союзу. Це включає технічну та фінансову підтримку, а також надання експертної допомоги та консультацій. Залучення європейського досвіду та ресурсів допоможе Україні ефективно впровадити необхідні реформи та адаптуватися до європейських стандартів.
5. **Роль громадянського суспільства:** Активна участь громадянського суспільства в процесі імплементації принципів торговельної політики ЄС також є важливою. Прозорість та підзвітність у впровадженні реформ можуть бути забезпечені за рахунок залучення неурядових організацій, бізнес-спільноти та громадян до моніторингу та оцінки процесів.

Таким чином, імплементація принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні є складним, але необхідним процесом, що вимагає комплексного підходу та активної міжнародної співпраці. Вирішення існуючих проблем і реалізація потенціалу дозволять Україні стати повноцінним партнером ЄС у сфері торгівлі та забезпечити сталий економічний розвиток.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У сучасному світі торгівля стає все більш важливою складовою економічного розвитку та міжнародних відносин. Україна активно працює над зміцненням своїх зовнішньоекономічних зв'язків та розширенням доступу до міжнародних ринків, зокрема через співпрацю з Європейським Союзом. Аналізуючи спільну торговельну політику ЄС та її вплив на Україну, можна зрозуміти, що ця співпраця має велике значення.

Основні принципи спільної торговельної політики ЄС, такі як відкритість, недискримінація, захист інтересів та сприяння міжнародній торгівлі, визначають напрямок цієї політики. Європейська Комісія та Рада ЄС відіграють ключову роль у формулюванні та реалізації цих принципів, що підтримується відповідним законодавчим регулюванням.

У ході дослідження було проаналізовано теоретичні та правові аспекти спільної торговельної політики Європейського Союзу (ЄС), організаційно-інституційне забезпечення та нормативно-правова база цієї політики, а також законодавче регулювання співробітництва України та країн ЄС у сфері торгівлі. Досліджено стан міжнародних торговельних відносин в країнах ЄС та в Україні, зокрема аналізовано торговельні відносини на внутрішньому ринку ЄС, структуру та динаміку торговельних зв'язків між Україною та ЄС, а також оцінено стан виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

У першому розділі «Теоретичні та правові аспекти спільної торговельної політики ЄС» було детально розглянуто поняття, принципи та інструменти спільної торговельної політики Європейського Союзу (ЄС), а також організаційно-інституційне забезпечення та нормативно-правова база цієї політики. Результати аналізу свідчать про значний обсяг регулювання, яке здійснюється ЄС у сфері торгівлі, а також про важливість співпраці між Україною та ЄС для впровадження спільних торговельних стандартів та забезпечення взаємовигідних умов для обох сторін.

У другому розділі «Стан міжнародних торговельних відносин в країнах ЄС та в Україні» було проведено аналіз стану торгівлі товарами та послугами

на внутрішньому ринку ЄС, а також досліджено структуру та динаміку торговельних відносин між Україною та ЄС. Результати дослідження показують наявність потенціалу для подальшого розвитку торговельних зв'язків між Україною та ЄС, а також визначають основні аспекти, які слід враховувати для досягнення взаємовигідних умов співпраці.

У третьому розділі «Проблеми та перспективи імплементації принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні» було виявлено проблеми імплементації принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні, а також визначено стратегічні напрями розвитку зовнішньої торгівлі України в контексті євроінтеграції та перспективи удосконалення спільної торговельної політики ЄС. Результати аналізу підкреслюють необхідність системних змін та реформ для ефективного впровадження європейських стандартів та підвищення конкурентоспроможності українських товарів і послуг на європейському ринку.

Отже, спільна торговельна політика ЄС та України має великий потенціал для сприяння економічному розвитку та поглиблення взаємин. Продовження цієї співпраці та пошук нових можливостей для спільного розвитку можуть сприяти досягненню загальних цілей стійкого економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення обох сторін.

Отримані результати дослідження свідчать про складність та важливість взаємодії між Україною та Європейським Союзом у сфері торгівлі. Євроінтеграція України вимагає активної адаптації до стандартів ЄС та вирішення численних проблем. Однак, це відкриває нові можливості для розвитку економіки та зміцнення відносин між сторонами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беренда С. В. (2015). *Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції* [Онлайн]. Доступно: <https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/b4a1e18b3c0936d841000adc54c63819.pdf> Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
2. Бондаренко І. А. (2019). *Фінансовий аналіз: Навч. посібник* / І. А. Бондаренко. – Київ: Вид-во КНЕУ, 2019. – 352 с.
3. Воскобойников М. В. (2023). *Управління торгівельною політикою виробничого підприємства відповідно до вимог ЄС*. [Онлайн]. Доступно: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/17191/Voskoboinikov%20MV.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Дата доступу: 22 квітня 2024 р.
4. Гриценко О. В., Семенова Т. П. (2019). *Сучасні аспекти розвитку маркетингу в Україні* / О. В. Гриценко, Т. П. Семенова // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. – 2019. – Т. 1, № 2. – С. 10–22.
5. Дацюк-Томчук М., Борисюк О. (2019). *Нові вектори розвитку фінансового ринку України в умовах цифрової економіки*. [Онлайн]. Доступно: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16306/3/454-Article.pdf>. Дата доступу: 19 квітня 2024 р.
6. Європейська Правда. (2020). *Спад експорту товарів до ЄС: об'єктивно і відверто*. [Онлайн]. Доступно: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/10/15/7039458>. Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
7. Загородна О. М., Серединська В. М. (2016). *Напрями вдосконалення стратегічного управління на підприємстві*. [Онлайн]. Доступно: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/49.pdf. Дата доступу: 22 квітня 2024 р.
8. Коваленко Ю. О. (2018). *Маркетингові параметри міжнародного інноваційного потенціалу підприємств*. [Онлайн]. Доступно: file:///C:/Users/1/Downloads/bnav_2018_1-1_10.pdf Дата доступу: 22

квітня 2024 р.

9. Ковальов В. М. (2019). *Теорія і практика державного управління*: Навч. посібник / В. М. Ковальов. – Київ: Наукова думка, 2019. – 352 с.
10. Кравченко І. В. (2020). *Стратегічне управління*: Підручник / І. В. Кравченко. – Київ: КНЕУ, 2020. – 420 с.
11. Лавренюк А. (2023). *Вільна торгівля з ЄС: без «коньяку», але з «паляницею»*. [Онлайн]. Доступно: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2301375-vilna-torgivla-z-es-bez-konaka-ale-z-palaniceu.html>.
Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
12. Лапіна П. А., Клімченко В. С. (2020). *Інвестиційний клімат в Україні. Перспективи розвитку. Тенденції розвитку публічних та корпоративних секторів економіки України в умовах макроекономічної нестабільності*. Міжнародна науково-практична конференція 2020. С. 61-62.
13. Ливч Д. (2023). *Вихід України на ринки ЄС: як використовувати міжнародні тренди на благо держави*. [Онлайн]. Доступно: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2023/08/31/703788>.
Дата доступу: 20 квітня 2024 р.
14. Максимова М. В. (2018). *Система фінансового менеджменту в умовах розвитку цифрової економіки*. [Онлайн]. Доступно: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/60.pdf. Дата доступу: 21 квітня 2024 р.
15. Миценко І. М. (2006). *Місце і роль України в політиці європейського союзу*. [Онлайн]. Доступно: <https://core.ac.uk/download/pdf/42033211.pdf>. Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
16. Міністерство економіки України. (2021). *Бюлетень стану торговельних відносин між Україною та ЄС у 2021 році*. [Онлайн]. Доступно: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6b2412a2-219c-4aa9-b4ef-87f9690e520f&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizh>

- UkrainoIUtas. Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
17. Науменко Д. (2020). *Угода про асоціацію між Україною та ЄС*. [Онлайн]. Доступно: <https://ucep.org.ua/novyny/ugoda-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrayinoyu-ta-yes-novi-umovy-torgivli-dlya-niderlandiv.html>. Дата доступу: 19 квітня 2024 р.
 18. Небава М. І., Ратушняк О. Г. (2020). *Менеджмент організацій та адміністрування*. [Онлайн]. Доступно: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/1nebava_menedzhment_organizacij_administuvannya_ch1/index_4.htm. Дата доступу: 20 квітня 2024 р.
 19. Омеляненко М. Р., Литвин О. Є. (2020). *Інвестиційний клімат в Україні виклики та перспективи розвитку. Управління проектами: проектний підхід в сучасному менеджменті*. Київ: XI Міжнародна науково-практична конференція 2020. С. 279-281.
 20. Петренко В. С. (2018). *Формування маркетингової товарної політики спільних підприємств*. [Онлайн]. Доступно: <https://www.kspu.edu/default.aspx?lang=uk>. Дата доступу: 21 квітня 2024 р.
 21. Попій А. А., Добриніна Л. В. (2021). *Інвестиційний клімат України та шляхи його покращення*. [Онлайн]. Доступно: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d3b4762d-09fa-4d09-a6dd-6ce87912f7c0/content>. Дата доступу: 19 квітня 2024 р.
 22. Сидорова Т. О. (2010). *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. [Онлайн]. Доступно: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=esprstp_2010_2_18. Дата доступу: 19 квітня 2024 р.
 23. Скрипник О. м. (2019). *Історія Європейської інтеграції*. [Онлайн]. Доступно:

- <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/11452/1/Скрипник%20О.%20М.%20-%20посібник.pdf>. Дата доступу: 20 квітня 2024 р.
24. Соколовська Л. С. (2019). *Методи оцінки фінансового стану підприємства* / Л. С. Соколовська // Економіка та управління підприємствами: електрон. наук. фах. вид. – 2019. – Вип. 20. – С. 46–53.
 25. Ставицький О.В. (2011). *Особливості розвитку стратегічного управління в Україні*. [Онлайн]. Доступно: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=646>. Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
 26. Таранова С. (2022). *Аналіз торгівлі товарами між Україною та ЄС в рамках ПВЗВТ: поточний стан та перспективи для лібералізації*. [Онлайн]. Доступно: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/DCFTA-Commodities-2022-16-05.pdf>. Дата доступу: 22 квітня 2024 р.
 27. Траченко І., Редько К. (2021). *Аналіз структури міжнародної торгівлі України з ЄС*. [Онлайн]. Доступно: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/231178>. Дата доступу: 19 квітня 2024 р.
 28. Федоренко С. В. (2021). *Інноваційний менеджмент: Навч. посібник* / С. В. Федоренко. – Київ: КНЕУ, 2021. – 264 с.
 29. Центр громадського моніторингу та контролю. (2020). *Угода про асоціацію у дії. Що змінилося у торгівлі з ЄС?* [Онлайн]. Доступно: <https://naglyad.org/uk/2018/09/03/ugoda-pro-asotsiatsiyu-u-diyi-shho-zminilosya-u-torgivli-z-yes>. Дата доступу: 19 квітня 2024 р.
 30. Широкий Г. (2023). *Зовнішня торгівля товарами. Підсумки I півріччя 2023 року*. [Онлайн]. Доступно: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-tovaramy-pidsumky-i-pivrichchya-2023-roku>. Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
 31. Шнирков О. (2020). *Спільна торговельна політика Європейського Союзу*. [Онлайн]. Доступно: https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/5070/mod_book/chapter/285/Шнирков%20

- 00.%20Спільна%20торговельна%20політика%20ЄС%20.pdf. Дата доступу: 19 квітня 2024 р.
32. Якименко Ю., Пинзеник П. (2022). *Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи.* [Онлайн]. Доступно: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf. Дата доступу: 23 квітня 2024 р.
33. Bazhenova O. (2018). *The impact of the EU-Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Area on the Ukrainian industrial Sector.* [Онлайн]. Доступно: https://www.researchgate.net/publication/349043292_The_impact_of_the_E_U-Ukraine_Deep_and_Comprehensive_Free_Trade_Area_on_the_Ukrainian_i ndustrial Sector. Дата доступу: 20 квітня 2024 р.
34. Bruszt, L., Langbein, J. (2017). *Varieties of dis-embedded liberalism. EU integration strategies in the Eastern peripheries of Europe*, Journal of European Public Policy, no. 24:2, pp. 297–315. DOI: 10.1080/13501763.2016.1264085.
35. Directorate-General for Trade. (2023). *EU trade relations with Ukraine. Facts, figures and latest developments.* [Онлайн]. Доступно: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en. Дата доступу: 22 квітня 2024 р.
36. Ditsiou A. (2023). *Efficiency of the intra-EU trade in goods and services: Geographical and product structure analysis.* [Онлайн]. Доступно: <https://www.businessperspectives.org/index.php/component/zoo/efficiency-of-the-intra-eu-trade-in-goods-and-services-geographical-and-product-structure-analysis>. Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
37. Drahokoupil, J. (2018). *Globalization and the State in Central and Eastern Europe. The Politics of Foreign Direct Investment.* [Онлайн]. Доступно: https://www.researchgate.net/publication/330685694_European_Union%27s_International_Trade_Policy_And_Strategy. Дата доступу: 19 квітня 2024

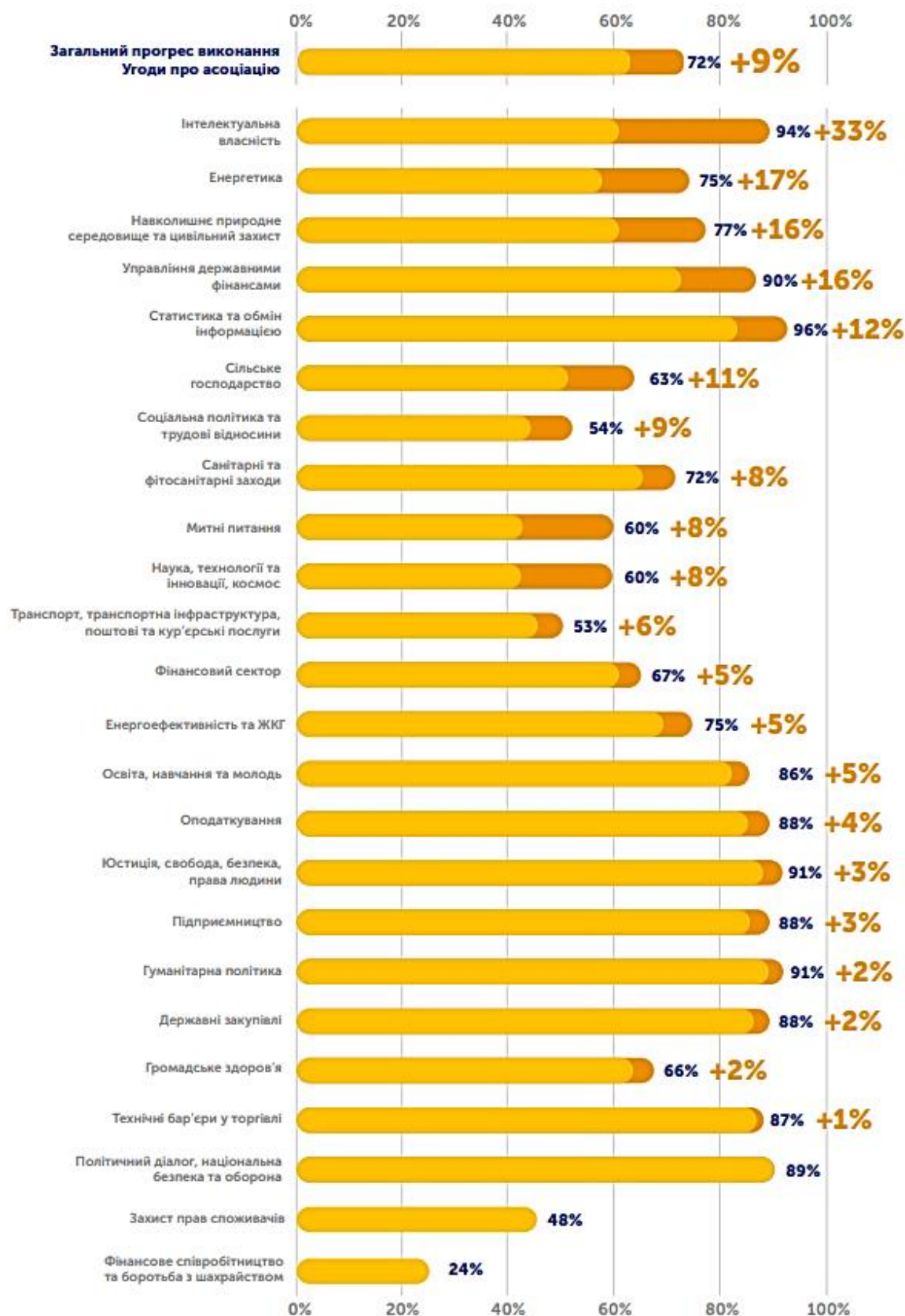
p.

38. European Commission. (2021). *Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions empty*. [Онлайн]. Доступно: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0066&from=EN>. Дата доступу: 19 квітня 2024 р.
39. European Parliament. (2021). *The European Union and the multilateral system*. [Онлайн]. Доступно: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689365/EPRS_BRI\(2021\)689365_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689365/EPRS_BRI(2021)689365_EN.pdf). Дата доступу: 17 квітня 2024 р.
40. European Union. (2020). *Trade Policy Strategy of the EU for 2020-2025: A Fresh Start*. Brussels: European Commission. [Онлайн]. Доступно: https://european-union.europa.eu/index_en. Дата доступу: 17 квітня 2024 р.
41. Eurostat. (2023). *EU trade balance back to a surplus of €1 billion*. [Онлайн]. Доступно: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230828-1>. Дата доступу: 18 квітня 2024 р.
42. Hielke H. (2019). *The European Union as Guardian of Internet Privacy: The Story of Art 16 TFEU*. [Онлайн]. Доступно: <https://academic.oup.com/ijlit/article-abstract/25/4/338/4157369>. Дата доступу: 20 квітня 2024 р.
43. Milewicz K. M. (2019). *Constitutionalizing World Politics: The Logic of Democratic Power*. Oxford University Press. [Онлайн]. Доступно: [https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=dLjpDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR11&dq=42.+Milewicz+K.+\(2019\).+EU+Competence+in+International+Law.&ots=oQYm5eBt8e&sig=RwF_PVoO6d3VbZu2adM39O9AHZg&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=dLjpDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR11&dq=42.+Milewicz+K.+(2019).+EU+Competence+in+International+Law.&ots=oQYm5eBt8e&sig=RwF_PVoO6d3VbZu2adM39O9AHZg&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false). Дата доступу: 18 квітня 2024 р.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Загальний прогрес виконання угоди про асоціацію за різними сферами.

Джерело: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/64622/>

АНОТАЦІЯ ДО РОБОТИ

Кравчук О.С. «СПІЛЬНА ТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС ТА УКРАЇНА.» – Рукопис.

Кваліфікаційна бакалаврська робота представлена на здобуття ступення вищої освіти «бакалавр», спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2024.

Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст викладено на 80 сторінках друкованого тексту, у тому числі 9 рисунки, 4 таблиці, список використаних джерел налічує 43 найменування.

У першому розділі «Теоретичні та правові аспекти спільної торговельної політики ЄС» досліджується сутність та принципи спільної торговельної політики ЄС, а також організаційно-інституційне забезпечення та нормативно-правова база цієї політики. Аналіз законодавчого регулювання співробітництва між Україною та країнами ЄС у сфері торгівлі дозволяє розкрити ключові аспекти цієї співпраці.

У другому розділі «Стан міжнародних торговельних відносин в країнах ЄС та в Україні» проводиться аналіз стану торгівлі товарами та послугами на внутрішньому ринку ЄС, а також оцінка структури та динаміки торговельних відносин між Україною та ЄС. Досліджується стан виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

У третьому розділі «Проблеми та перспективи імплементації принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні» аналізуються проблеми імплементації принципів спільної торговельної політики ЄС в Україні, а також розглядаються стратегічні напрями розвитку зовнішньої торгівлі України в контексті євроінтеграції та перспективи удосконалення спільної торговельної політики ЄС.

Ключові слова: спільна торговельна політика, Європейський Союз, Україна, стратегія, оптимізація.

Annotation

Kravchuk O.S. "COMMON TRADE POLICY OF THE EU AND UKRAINE." - Manuscript.

The qualifying bachelor's work is presented for obtaining the degree of higher education "Bachelor", specialty 292 "International Economic Relations". - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2024.

The qualifying bachelor thesis consists of an introduction, three sections, conclusions and proposals, a list of used sources and appendices. The main content is laid out on 80 pages of printed text, including 9 figures, 4 tables, the list of used sources includes 43 names.

The first chapter "Theoretical and legal aspects of the EU's common trade policy" examines the essence and principles of the EU's common trade policy, as well as the organizational and institutional support and legal framework of this policy. Analysis of the legislative regulation of cooperation between Ukraine and the EU countries in the field of trade allows us to reveal the key aspects of this cooperation.

In the second chapter, "The state of international trade relations in the EU countries and in Ukraine", an analysis of the state of trade in goods and services in the EU internal market is carried out, as well as an assessment of the structure and dynamics of trade relations between Ukraine and the EU. The state of implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU is being investigated.

The third chapter "Problems and prospects of implementing the principles of the EU common trade policy in Ukraine" analyzes the problems of implementing the principles of the EU common trade policy in Ukraine, and also considers the strategic directions of the development of Ukraine's foreign trade in the context of European integration and the prospects for improving the EU common trade policy.

Keywords: common trade policy, European Union, Ukraine, strategy, optimization.